

7md

2013 m. rugsėjo 20 d., penktadienis

Nr. 34 (1048) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ė | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

3

Vilniaus teatrų premjeros

4

Gdynės kino festivalio laureatai

5

Apie tarpdisciplininį projektą „Kabinti“

Miet Warlop, „Lentis“, 2013 m.
Autoriaus ir „Lisson“ galerijos nuosavybė

Paulina Pukytė iš Londono

8

Artėja Tarptautinis Kauno kino festivalis

9

Pokalbis su VDFF viešnia Kim Hopkins

Šedevrų atspindžiai

Paroda „Antoine Watteau ir prancūzų graviūros menas“

Vilniaus paveikslų galerijoje

Helmutas Šabasevičius

Lietuvos pirmininkavimas Europos Tarybai atnešė apčiuopiamos naudos ir sostinės dailės gurmams – Vilniaus paveikslų galerijoje atidaryta šio reikšmingo politinio įvykio paskatina paroda „Antoine Watteau ir prancūzų graviūros menas“, atkeliavusi iš Luvro muziejaus.

Antoine'o Watteau (1684–1721) kūryba siejama su XVIII a. pradžioje pradėjusia formuotis prancūzų dailės tapatybe, su naujomis stilistinėmis ir estetinėmis dailės tendencijomis, vėliau įgavusiomis rokoko apibūdinimą. Watteau reikšmė Prancūzijos XVIII a. menui, visos Europos kultūros virsmui labai didelė. Gana anksti miręs menininkas garsėjo dekoratoriaus talentu – parodoje eksponuojami keli raižiniai, atskleidžiantys jo išradingumą ir grakštumą, lengvo dekoratyvumo sampratą, ilgainiui išstūmusią sunkias, vešlias, sultingas barokines puošmenas. Jautri, grakšti, net glėžna linija, smulkios detalės dailininko kūryboje atsirado mokantis Claude'o III Audrano (1658–1734) dirbtuvėje – šis žinomas dekoratorius taip pat buvo atsakingas už Liuksemburgo rūmų priežiūrą, o čia tuo metu buvo saugomi didingi Peterio Pauliaus Rubenso (1577–1640) paveiks-lai, skirti Caterinos de Medici pašlovinimui. Rubensas Watteau artimas ir kaip flamandiškojo meno atstovas, ir kaip vienas žinomiausių XVII a. koloristų, kurio spalvos samprata paveikė būsimas kartas, žavėjo ne tik XVIII, bet ir XIX a. tapytojus.

Spalvos Watteau mokėsi ir iš Venecijos renesanso meistrų – ypač Giorgione's (1477–1510), kurio paveikslas „Šventė lauke“ („Fete Champetre“, 1508–1509, Luvras) galbūt ir paskatino menininką imtis netradicinės ikonografijos, atsiskaiti Karališkosios akademijos pripažinimo siekiančių dailininkų darbuose dominuojančių istorinių ir

François Boucher (1703–1770), „Moteris sūpynėse iš nugaros“. Pagal Antoine'ą Watteau

Luvro muziejus, Grafikos meno skyrius, Edmond'o de Rothschildo kolekcija Lietuvos dailės muziejaus Ryšių su visuomene centras

© RMN-GRAND PALAIS (LUVRO MUZIEJUS), THIERRY LE MAGE NUOTR.

mitologinių motyvų ir kurti sunkiai nusakomų sužetų paveikslus, kur gamtos prieglobstyje skleidžiasi melancholiški meilės jausmai (tiesa, panašaus pobūdžio temų galima atrasti ir ankstesnės kartos dailininko tėvynainio Peterio Lelly (1618–1680), dirbusio Anglijoje, kameriniuose kūriniuose – gimtojo Watteau miesto Valensjeno dailės muziejuje saugomas jo peizažas su įsimylėliais, datuojamas XVII a. penktuoju dešimtmečiu).

Vienas pirmųjų žinomų Watteau paveikslų – „Kaimiečių šokis“ (1706–1710, Indianapolio muziejus, JAV) – artimas žanriniam Ruben-

so paveikslams, o dar įdomiau, kad čia galima pastebėti vaiko, stumiančio merginą prie ją šokdinančio vaikinuko, figūrą, kuri matyti Rubenso paveiksle „Meilės sodas“ (1963, Prado muziejus, Madridas) – vėliau šį motyvą Watteau norėjo panaudoti „Kelonėje į Kiteros salą“, bet jį užtapė.

Watteau kūryboje susipina tikrovė ir fantazija, realybės nuotrupos ir melancholiškas Arkadijos ilgesys – tai, ko ieškota ir ko nuolat ieškoma teatro scenoje. Su teatru dailininko kūryba taip pat susijusi – vienas jo

NUKELTA | 7 PSL.

Norėjau, kad koncertas nesibaigtų

Styginių kvarteto „Art Vio“ koncertas Vytauto Kasiulio dailės muziejuje

Vaida Urbietytė-Urmonienė

Kiekvienais metais, prabėgus vasarai, nekantraudama laukiu naujo koncertų maratono. Rudenį jau teko dalyvauti ne viename renginyje, tačiau vienas išskirtiniausių – styginių kvarteto „Art Vio“ (Ingrida Rupaitė-Petrikenė, I smuikas, Kristijonas Venslovas, II smuikas, Tomas Petrikis, altas, Povilas Jacunskas, violončelė) koncertas rugsėjo 12 d. neseniai atidarytame Vytauto Kasiulio dailės muziejuje, kuris, manyčiau, bus dar viena nauja erdvė kameriniams koncertams.

Kvartetas šiemet švenčia kūrybinės veiklos 10-metį. Vos susibūrę, kolektyvo nariai iškart tapo aktyviais koncertinio gyvenimo dalyviais, koncertavo Lietuvoje ir užsienyje, dalyvavo daugybėje konkursų, meistriskumo kursuose Austrijoje.

Vienas iš ansamblio susibūrimo prieš dešimtmetį „kaltininkų“ buvo kompozitorius Juozas Širvinskas, paprašęs jaunų muzikų atlikti jo sukurtą Antrąjį styginių kvartetą „Kompozitoriui atminti“ (skirtas Juozo Gruodžio atminimui). Šis kūrinys yra įrašytas ansamblio „Art Vio“ kompaktinėje plokštelėje (2007 m.) kartu su Eduardo Balsio ir Anatolijaus Šenderovo opusais. Nieko keista, kad jubiliejinį koncertą kvartetą ir pradėjo pirmuoju savo repertuaro kūriniu: skambėjo J. Širvinsko kvartetą II ir III dalys.

„Art Vio“ nuolat bendradarbiauja su įvairiais muzikais, žinomais solistais, tad ir šis vakaras buvo ne išimtis. Pirmoji pasirodžiusi su „Art

„Art Vio“

P. POPOVAITĖS NUOTR.

Vio“ – kanklininkė Aistė Bružaitė – atliko Vytauto Germanavičiaus kūrinių „Sūpuoklės – ant žvaigždėto dangaus skliauto“ kanklėms ir styginių kvartetui. Kūrinių kompozitorius dedikavo A. Bružaitėi, kuri nuolat atranda kanklių, kaip šiuolaikinės muzikos instrumento, sprendimų, naujų, netikėtų šio instrumento galimybių. Vos suskambus muzikai, kanklėmis atliekamos pasąžu virtinės sukėlė įspūdį, tarsi sėdėčiau ant sūpynių ir iš lėto pradėčiau sūptis, kol galiausiai įsisiūbuočiau. Styginių *pizzicato* tarsi atspindėjo žvaigždėtą, gestantį ir vėl įsižiebiantį dangaus skliautą. Klausantis šios kompozicijos užliejo gražūs vaizdiniai ir neapsakomas magiškas jausmas. Atrodytų, tai universalūs pojūčiai ir nieko lietuviško neišgirsi, bet kūrinys tikrai maloniai dvelkia lietuviškumu.

Trečioji vakaro kompozicija buvo visiškai kitokia nei ankstesnės. Tai A. Šenderovo „...per Giunt“, su-

kurta 2011 metais. Pirmiausiai šauna mintis apie Henriko Ibseno dramą „Peras Giuntas“, tačiau vakaro vedėjas muzikologas Viktoras Gerulaitis pasakė, kad nieko bendra su Ibsenu neišgirsime ir neįžvelgsime. Kūrinys skirtas Pavelui Giunteriui – vienam žymiausių Lietuvos perkusininkų, atliekančiam įvairaus spektro muziką (klasikinę, moderniąją, džiazą, *world music*), nuolat dalyvaujantį įvairiuose projektuose. Taip paaiškėjo ir šmaikštus pavadinimo tiesa: *per* reiškia „kam“, o *Giunt* – Giunteriui.

A. Šenderovo kompozicijoje „...per Giunt“ buvo demonstruojamas perkusijos azartas, aistra, maištas, magija. Braukant stryku per vibrofono plokšteles išgauti garsai skambėjo tiesiog mistiškai, įvairiais skirtingais būgneliais atliekami ritmai priminė afrikietiškus. Muziejus salėje sutilpo gongas, bongai, lėkštės, būgnų kompleksas, iš japo-

nų ir kinų atėję *temple block*, ispaniškasis *güiro*, tambūrinai, varpas, vibrofonas, vėjo varpeliai... Didžiausią įspūdį darė tai, kaip vienas atlikėjas sugebėjo visus šiuos instrumentus suvaldyti ir su jais „susikalbėti“. Kompozicija efektingai užbaigė pirmą koncerto dalį, skirtą lietuvių kompozitoriams.

Antra dalis prasidėjo italų kompozitoriaus Ottorino Respighi vokaline lyrine poema „Il Tramonto“ („Saulėlydis“). Šią kompoziciją kvartetą atliko kartu su soliste, Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureate Asta Kriščiūnaite. Ko gero, nieko nenustebinsiu pasakyti, kad visiems puikiai žinoma dainininkė, atlikusi daugybę operinių partijų, koncertavusi kartu su simfoniniais ir kameriniais orkestrais, visus sužavėjo sodriu balso tembru, puikiai įvaldyta technika, solistės ir kvarteto muzikavimas buvo ypač sklandus, artimas, nuoširdus.

Paskutinis vakaro kūrinys – Roberto Schumanno Styginių kvartetą A-dur, op. 41, Nr. 3. Kaip žinia, R. Schumannas buvo pianistas, bet kvartetą žanru ypač žavėjosi. Tris styginių kvartetus jis sukūrė „vienu įkvėpimu“, tik per du mėnesius. Jo kvartetai reikalauja susikaupimo, bendravimo tarpusavyje. Iš trijų jo kvartetų pats stambiausias yra trečiasis, kuriame labiausiai jaučiamas kompozitoriaus muzikos individualumas, originalūs jo braižo potėpiai. Visos keturios kvarteto dalys labai skirtingos, tarsi bylojančios apie kompozitoriaus permainingo gyvenimo akimirkas.

„Art Vio“ šį kvartetą atliko įtaigiai, dainingo pobūdžio melodinė linija, rodos, ne išgrojo, o išdainavo. Pirmoji kūrinio dalis romantiška, lėta, o kartu atliekėjai galėjo pademonstruoti melodingumą, kurį jie tikrai sugeba raiškiai perteikti. Antroji dalis energingesnė, su grįžtančiais melodiniais vingiais iš pirmosios dalies, leidžianti kiekvienam atlikėjui pademonstruoti individualią griežimo techniką. Trečioji – lėta, o kartu nerimastinga, pranašaujanti artėjantį finalą. Atlikėjams netrūko susikaupimo ir kiekvieno motyvo sureikšminimo, raiškaus išgrojimo. Kūrinio finalas netikėtai – kapoto ritmo, nervingas. Retokai mūsų scenose skambantį R. Schumanno trečiąjį kvartetą gyvai teko girdėti pirmą kartą. „Art Vio“ atlikimas mane įtikino ir sužavėjo.

Koncerto programa buvo labai spalvinga ir įvairi. Kiekvienoje kompozicijoje atskleidžiami skirtingi muzikavimo būdai, o tai daryti kvartetui muzikai puikiai sugeba. Kartais sėdėdama koncerte, rodos, norėčiau įjungti *pause* mygtuką, išgirsti epizodą dar kartą arba tiesiog į atmintį įsirašyti gražiausius epizodus, kad, praėjus šiek tiek laiko, galėčiau vėl tai išgyventi bei papasakoti savo asmeninius įspūdžius. „Art Vio“ koncerte ne kartą pagalvojau apie tai. Šis koncertas – vienas iš tų, kurių pabaigos nelauki, o įspūdžiai lieka ilgai. Kvartetui „Art Vio“ norėčiau palinkėti sėkmės jų laukiančiuose projektuose ir klausytojų džiaugsmui surengti dar ne vieno dešimtmečio jubiliejinį koncertą.

Anonsai

Alma mater musicalis

Sugrįžta jau jubiliejinis, 20-asis „Alma mater musicalis“ koncertų ciklas, skirtas akademinėi bendruomenei. Kiekvienas ciklo koncertas po Šv. Jonų bažnyčios skliautais – tai jaudinantis susitikimas su klausytojais, kai paklūstama klasikinei muzikai ir lietuviško žodžio magijai.

Lietuvos muzikų rėmimo fondo rengiami „Alma mater musicalis“ koncertai nekasdieniški, skiriami svarbiems Lietuvos kultūros įvykiams, jubiliejams, iškiloms asmenybėms. Jubiliejiname 20-mečio cikle bus pagerbtas Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, dirigentas Modestas Pitrenas, apdovanotas „Už platų kūrybinį mostą interpretuojant klasikinę ir šiuolaikinę muziką bei lietuviškos muzikinės kultūros sklaidą“, 70-metį švenčiantis kompozitorius Giedrius Kuprevičius, lietuvių literatūros pradininko Kristijono Donelaičio gimimo 300 metų sukaktis, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos 80-metis, Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ 20-metis, Lietuvą garsinančio Vilniaus universiteto kamerinio orkestro 35-metis, skambės „Aukso paukštė“ apdovanoto berniukų ir jaunuolių choro „Dagilėlis“ balsai.

Modestas Pitrenas ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras

Koncertų ciklo pradžios koncertas spalio 7 d. bus skirtas Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ 20-mečiui, lietuvių ir užsienio kompozitorių kūrinius atliks 3 chorai, pelnę ne vieną tarptautinį apdovanojimą: mokyklos III klasės choras, vadovaujamas Jurgitos Dirgėlaitės, Jaunučių choras, vadovaujamas Editos Jaraminienės, ir Merginų choras, vadovaujamas Jolitos Vaitkevičienės. „Liepaitės“ – visiems puikiai pažįstamas vardas ir su juo susieti savo muzikinius siekius trokšta daugybė mažųjų vilniečių. Jubiliejų švenčiančioje mokykloje dabar dainavimo mokosi per 400 mergaičių, ne viena jų galbūt pasirinks muzikės kelią.

Su Lietuvos muzikos ir teatro akademijos kolektyvais minėsime šios profesionalių menininkų ugdymo aukštosios mokyklos 80-metį. Akademijos rektorius, profesorius Zbignevas Ibelhaubtas LMTA gyvavimo laikotarpį pavadino „įprasminata grožio kūryba“. Profesionalūs kolektyvai, pelnę ne vieną tarptautinį apdovanojimą, džiugins klausytojų širdis lapkričio mėnesio koncerte.

Gruodžio mėnesį koncertuos daugelio tarptautinių ir respublikinių konkursų prizinininkas bei laureatas – berniukų ir jaunuolių choras „Dagilėlis“, kasmet surengiantis dešimtis koncertų Lietuvos ir pasaulio koncertų salėse. Šio 1990 m. Remigijaus Adomaičio įkurto ir jo

vadovaujamo kolektyvo atliekamus kūrinius jau girdėjo JAV, Vokietijos, Italijos, Čekijos, Rusijos, Lenkijos, Baltarusijos bei kitų šalių klausytojai. 2000 m. kolektyvas pelnė Lietuvos choro nominaciją „Aukso paukštė“. Chorui talkins birbynininkas Egidijus Ališauskas ir styginių kvartetą „Art Vio“.

Sausio mėnesį Lietuvos literatūros pradininko Kristijono Donelaičio gimimo 300-ąsias metines paminėsime poetiniu žodžiu. Jo kūrybą skaitys teatro ir kino aktorė Regina Paliukaitė, giedos – giedamosios lietuvių klasikinės poezijos atliekėjas baritonas Danielius Sadauskas. Vargonininkas Gediminas Kviklys parengė K. Donelaičio amžininkų – Carlo Philippo Emanuelio Bacho, Christopho Willibaldo Glucko bei kitų klasikų kūrinių programą.

Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Modestas Pitrenas vasario mėnesio koncerte diriguos Lietuvos nacionaliniam simfoniniam orkestrui (vadovas ir vyriausiasis dirigentas Juozas Domarkas). Koncerte, kuris rengiamas drauge su Lietuvos nacionaline filharmonija, solo smuiku grieš Vilhelmas Čepinskis.

Gražus bendradarbiavimas Lietuvos muzikų rėmimo fondą sieja su Vilniaus universiteto kameriniu orkestru, švenčiančiu savo veiklos 35-metį. Orkestras yra surengęs per

700 koncertų Lietuvos miestuose ir miesteliuose, jo atliekama muzika skambėjo Venecijoje, Romoje, Paryžiuje, Maskvoje, Ženevoje, Meksikoje ir kitur. Jaunatviškas, trykštantis entuziazmu talentingo jaunimo kolektyvas, surbtas ir vadovaujamas energingojo Pauliaus Bernardo Koncės, – ilgametis „Alma mater musicalis“ dalyvis, parengiantis vis naujas programas.

Balandžio mėnesį ciklą užbaigs koncertas „Giedrius ir bičiuliai – 70 minučių kartu“. Taip koncertą, skirtą Giedriaus Kuprevičiaus 70-mečiui, pavadino pats kompozitorius. Pasak garsiųjų kompozitoriaus „Kregždūčių“, likimas jam ištis „atkirpo gabalėlį dangaus“. Dar 1956 m. pamilęs varpų muziką, profesorius karilionu skambina išstisus dešimtmečius. G. Kuprevičiaus simfonijos, preliudai, koncertai, siuitos, kūrinių chorams, vokalui skambėjo įvairiose Europos šalyse, Amerikoje, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje. 2013 m. gegužę įvyko jau devyniolikto G. Kuprevičiaus kūrinio scenai – baletui „Čiurlionis“ premjera. Kiekvienas susitikimas su G. Kuprevičiumi – kupinas paslapčių, intriguojantis, kaip ir naujasis, jubiliejinis koncertų ciklas „Alma mater musicalis“.

RENGĖJŲ INF.

Bandymas įprasminti nieką

„Mano tėvas – Agamemnonas“ Vilniaus mažajame teatre

Milda Brukštutė

Visa, kas mus pasiekia, tėra tuštuma. Ji nepanaši į tragišką tuštumą, ji – ta tikroji, buka tuštuma. Ji sklinda nuo kambario (scenografė, kostiumų dailininkė – Larisa Lomakina), kuriame, rodos, tvyro amžina prietema. Nuo primityvaus, gana rusiško, tradicinio kambario su balkonu ir nuo visko, kas jame vyksta. Vos tik spektakliui prasidėjus galima suprasti, kad patekome į norinčių pasilinksinti kūrėjų pinkles, todėl visa, ką pamatysime, tebus tik juos pačius pralinksminęs pokštas. Šis rusų režisieriaus Konstantino Bogomolovo spektaklis taip sudėtas, kad nė akimirka nevirštų mums spektakliu, kad neduotų to, ko atėjome. Vis dėlto, tai nėra vienas tų labai sukrečiančių, įvairiais būdais siekiančių žiūrovą sunervinti šiuolaikinio meno variantų. Jis netrukdo svajoti, kurti ateities planus arba paskęsti prisiminimuose. Jis suteikia daugybę progų atsitraukti nuo sceninio vyksmo ir paprasčiausiai dairytis ko nors įdomesnio už scenos ribų.

Aktoriai (Arūnas Sakalauskas, Elžbieta Latėnaitė, Valda Bičkutė, Mantas Vaitiekūnas) nevaizduoja žmonių: jie yra stulpai, guminės žarnos arba gerokai paryškinti, parodijuoti prasti aktoriai. Kadangi stulpai ir guminės žarnos šiaip jau nevaikšto ir nekalba, tenka manyti,

kad parodijuojami prasti aktoriai. Tokiu atveju iš tiesų viskas įgauna gana aiškų ryšį, nes ir virš scenos esančiame ekrane nuolat pasirodantys titrai savo grubiu iliustratyvumu niekuo nenusileidžia stačiosai vaidybos manierai. Čia visi visus užknisa: ne tik veikėjai vieni kitus, bet (svarbiausia) ir šis spektaklis visus jo kūrėjus. Taigi matome tarytum nuplautą spektaklio vaizdą, iš kurio telikęs pirminis karakas, užuomazgos ar technikai reguliuoti reikalingos žymos. Galbūt tai galėtų būti ir gerokai atbukusio žiūrovo pačiam sau perfiltruotas, devyniasdešimčia procentų supaprastintas vaizdas.

Žodžiai (tekstas sudarytas iš kelių Euripido tragedijų, kurių svarbiausia – „Ifigenija Aulidėje“) beriami be jokios intonacijos, mimikos ar gestų, o titrai palydi kiekvieną aktorių judesį („sūnus ruošia namų darbus“, „motina kvėpuoja grynu oru“) ir t.t. Kokį nors platesnį komentarą, pavyzdžiui, „tėvas miršta“, palydi ilga (tikrai labai ilga) sąstingio pauzė. Tokiu būdu griauinama įtampa, o žiūrovas lieka bejėgis dėl viską pateisinančio žodelyčio „specialiai“. Galbūt tas „specialiai“ persiekioja tik mane, bet režisieriaus pasirinkta ir tvarkingai tęsiama ta pati stilistinė linija niekuomet nenutrūko. Dėl šio tuštumos preciziškumo ir peršasi išvada, kad kaip tik to, ką (ir kaip) mes matome sceno-

Arūnas Sakalauskas ir Elžbieta Latėnaitė

M. ALEKŠOS NUOTR.

je, ir buvo norėta. Galbūt pernelyg pasitikiu man nepažįstamu režisieriumi, tačiau manau, kad net ir toji jokia apsnūdusių žiūrovų reakcija buvo viena iš jo siekiamybių.

Šiek tiek klaidina spauda, nes, pasak paties režisieriaus, jis koncentruojasi į tėvų ir vaikų santykių analizę: „Gyvybės dovanojimas šiame pasaulyje pradeda naikimo grandinę. Tėvai tampa pirmuoju blogiu ir amžino pavojaus šaltiniu. Gimdytojai, ryjantys savo vaikus – tokia istorija nulemta Ifigenijai, pamatyta jos akimis, papasakota per jos personą, galėtų tapti prasme spektaklio „Mano tėvas – Agamemnonas“ ašimi.“ Remiantis Euripido dramų mozaika, kuriai pasirinktos vien tik tos dalys, kur vienaip ar kitaip aukojami vaikai, nesunkiai bū-

tų galima patikėti šia režisieriaus intencija. Tačiau nė vienas iš aukojamų vaikų (Elžbieta Latėnaitė) skruostu nenuriedėjo nė viena žodžiais jų tėvų (Arūnas Sakalauskas, Valda Bičkutė) apkalbėta ašara.

Ar tik nebus tie tėvų ir vaikų santykiai persikėlę į spektaklio kūrėjų ir žiūrovų bendruomenę? Panašu, kad čia savo noru buvo paaukoti ne vaikai, o žiūrovai. Stebėdami vis besisukančią tuštumą scenoje jie tapo viena bejėge būtybe, niekaip nedrįstančia pabėgti nuo to, pas kurį niekieno neverčiama atėjo. Ir vis dėlto, kodėl ši būtybė taip kenčia? Juk jau kelerius metus šiame teatre ji aukojama; tam, kad, kaip prisukama Jėzaus Kristaus statulėlė scenoje, atsistojanti spektaklių pabaigoje, savo plojimais nuplautų visas

kūrėjų nuodėmes. Greičiausiai todėl, kad pirmą kartą buvo taip tiesiogiai režisieriaus pageidavimu užpulta, kad net nebegalėjo atlikti to savo pamėgto, visą atsėdėtą vargą nuplaunančio veiksmo. Galų gale pati scena šaukte šaukė, kad ji to veiksmo ir nenori. Tai labiausiai prisidėjo prie žiūrovų bendrystės kūrimo, nes pirmą kartą šiame teatre spektaklis neįvyko niekam, net ir patiems neišrankiausiems (ypač jiems, viską priimantiems už gryną pinigą) žiūrovams.

Tačiau nereikia manyti, kad kenčia vien tik aukojamoji dukra, kaip sakoma ir pačiame spektaklyje, ją aukojantis tėvas irgi kenčia. Pats teatras čia sulaukė gerokai daugiau patyčių nei žiūrovai: tas teatras, kuris iliustruoja pasirinktą tekstą, kuris iliustruoja tą tekstą iliustruojančią vaizdo projekciją, tas, kuriame aktorius atlieka ne svarbesnę funkciją nei daiktas, tas, kuris ilgomis pauzėmis bando per prievartą išgauti įtampą, kuris vien per išorinius gestus bando atspindėti šandieną, o ypač tas, kuris leidžia užsienio režisieriui vien dėl jo vardo daryti viską, ką tik jis nori. Ir vis dėlto, net jei ir buvome visi šio pokšto nusipelnę, atrodo, kad teatrui jau seniausiai laikas nustoti koncentruotis pačiam į save ir pradėti spręsti savus reikalus kur nors ne viešoje erdvėje, neatimant dėl to nei svetimo laiko, nei svetimų pinigų.

Kaip nepasidalinti vyro

Spektaklis „1 for 2“ Vilniaus teatre „Lėlė“

Kristina Steiblytė

Neseniai viename naujienų portalų pasirodė sukrečianti žinia: Lietuvoje mažėja vyrų. Situacija toli gražu ne kritinė, tačiau norinčios turėti savo asmeninį vyrą turėtų suskubti, mat vėliau gali tekti dviem dalintis vienu. O valdžiai reikės spręsti monogamijos draudimo klausimą. Tokia grėsminga žinia (su numatomomis dar grėsmingesnėmis pasekmėmis) pasirodė iš karto po jaunų lėlininkų trupės „23:50“ spektaklio „1 for 2“ (režisierė – trupės narė Vera Rozanova), pristatyto Vilniaus teatre „Lėlė“. Yra tikimybė, kad ne spektaklis paskatino tokią publikaciją, tačiau tiek viena, tiek kita neabejotinai susiję su moterų baime dalintis vienu vyru. Tiesa, spektaklį kūrė tarptautinė komanda (trys aktoriai: lietuvė, rusė ir prancūzas), tad galima įtarti, jog problema aktuali ne tik Lietuvoje: visa Europa jau nujaučia artėjančią demografinę tragediją.

Tiesa, dalijimosi vienu vyru tema jauni kūrėjai susidomėjo ne dėl naujausių statistinių duomenų, o skaitydami Samuelio Becketto pjesę „Komedija“ Šarlevilio-Mezjero (Prancūzija) nacionalinėje lėlių teat-

ro meno mokykloje (čia studijuoja ir lietuvių lėlininkė Jūratė Trimakaitė, spektaklio „1 for 2“ bendraautorė, pasistengusi, kad spektaklis būtų parodytas ir Lietuvoje). Pasinaudoję šio teksto ištraukomis ir personažų įkalinimo idėja (spektaklyje personažai įkalinti ne urnose, o savo lėles ar skulptūras primenančiuose kūnuose) aktoriai papasakojo nesibaigiančią Jo, Žmonos ir Meiluzės (meilės) istoriją.

Viskas prasidėjo tuo, jog abi moterys dėliojo, savinosi, nepasidalino jo (iš pradžių lėlės, o vėliau – aktoriaus Lucas Prieux) kūno dalimis: pačios atrodydamos tarsi lėlės žaidė su savo lėliniu vyru. Žaidimas baigėsi, ir vienai pasisavinus Jį visą kita išsiruošė ieškoti meilės. Meilės ieškota raudona širdelė padabintu plakatu, kartojant „Jis ateis“. Įrašyti viltingi šūksniai rusų kalba priminė naivias meilės trokštančias moteris, kaip antraplaniai personažai kartais pasirodydavusius XIX a. antros pusės rusų literatūroje, o dabar neretai atgimstančias populiariojoje kultūroje. Jai besišaukiant meilės, likusi su vyru jo Žmona (aktoriė Vera Rozanova) nedrąsiai ir visai nejausmingai imitavo mylėjimąsi. O toliau viskas klostėsi paprastai:

įtartinas kvapas, aptinkama raudonų (Meiluzės!) plaukų sruoga, lindimas į vidų (visiškai tiesiogine prasme) siekiant išsiaiškinti tiesą, mėginimas iš naujo atrasti kelią į vyro širdį siūlant įspūdingą patiekalą iš nuosavo namo, automobilio ir šuns, sužvėrėjimas kovojant dėl savo vyro ir, sakykime, meilės.

Meilės prisipažinimai, viliojimai, skirti jam, ilgainiui nublanko prieš dvių moterų neapykantą viena kitai. Raudonplaukė meiluzė (aktoriė Jūratė Trimakaitė), kurios plaukų sruogos vis pasirodydavo, kad sukeltų įtarimus ir įrodytų neištikimybę, viliojimus ir gašlius priekabavimus iškeitė į peilių šokį su savo konkurente. Ši kova taip įtraukė, kad vyras tapo tik jų abiejų spektaklio žiūrovu, o kai pamėgino jas taikyti ir stabdyti jų kovą, buvo nuspręsta jo atsikratyti. Tų padaryti nepavyko, kaip ir S. Becketto pjesėje, nes jie trys jau visai amžinybei susiję. Per amžius dvių moterų geismas Jam virs apsedimu viena kita. Ir jokios meilės, tik buitės, aistra, nuovargis... Lauktasis Jis ateis, jie bus kartu ir kalbės meilės žodžius (tiesa, visai nenuoširdžius, o pasiskolintus iš populiariosios muzikos), jie tuoksis ir planuos keliones

į Paryžių. Bet niekas nieko nemylės. Kaip ir įkvėpusioje pjesėje, spektaklyje kartosis ne visai optimistiškas, nors ir komiškas, niekad nesibaigiantis vienas kito kankinimo ciklas.

Tokia meilės istorija, kurioje, regis, niekas iš tikrųjų nemyli nieko, sukurta naudojant paprastas priemones: mažai scenografijos (spektaklis daug keliauja, tad, savaime suprantama, scenos negalima užgriozdinti įmantriai įranga), paprasti daiktai – užuominos į (meilės) nuotykių ieškoti verčiančią buitį (stalas, įrankiai, telefonas, nešvarios kojines, lovos galvūgalis: kartu užgyventas turtas), iliustratyvi muzika. Jei nesi entuziastingas draugas, gerbėjas ar giminaitis, tai, kas vyksta scenoje, vargu ar gali išprovokuoti pritarimą. Ne tik todėl, kad savadarbė lėlė netobula ir net ima byrėti spektaklio metu, ne tik dėl ne visai kokybiško grimo ir garso įrašų, bet ir dėl abejotino skonio. Jaunų kūrėjų skoniu labiausiai sudvejojau jiems ėmus pokštauti (ypač naudojantis visiškai tiesiogiai situaciją iliustruojančia žinoma muzika). Apskritai popkultūros nuorodomis, regis, buvo manipuluota ne siekiant sukurti papildomą prasmę sluosknį, ir net ne norint,

kad penkiasdešimties metų senumo pjesė būtų atskleistas šiuolaikinių žmonių (meilės) santykių kančios ar panagrinėtos Europos demografinės problemos, o tiesiog nusprendus palinksinti žiūrovus spektaklį montuojant iš lengvai atpažįtamų elementų. Linksminti nėra blogai, bet vis dar norisi, kad teatre tas linksminimas būtų arba kokybiškas, arba prasmingas, o dar geriau – ir toks, ir toks.

Jauni kūrėjai dar negali pasiūlyti išskirtinės kokybės, o be to, kad meilės dažniausiai norime be atsakomybės, įsipareigojimų, vargu ar daugiau kas spektakliu pasakoma. Tačiau meilės kančių, atsakomybės, įsipareigojimų temos ne tik kad nenuaujos, bet ir jau daug amžių nagrinėjamos daug kokybiškiau ir/ar kūrybiškiau. Net ir šiuolaikinės aktualijos spektaklyje atskleistos tik per tai, kad moterims trūksta vyrų, o vyrai yra tarsi lėlės, kuriomis mėgina manipuluoti kiekviena norinti turėti savo nuosavą. Panašu, kad blogėjant demografinėi situacijai visa tai iš scenos persikels į gyvenimą. Tad kol kas galime džiaugtis, kad Lietuvoje vienam turime ne dvi, o tik 1,1. Ir tikėtis, kad jei jau nutiks „vienas dviem“ situacija, į ją pasižiūrėsime su skoningesniu humoru.

Šešios gero kino dienos

38-ojo Gdynės kino festivalio laureatai

Živilė Pipinytė

Festivaliui įpusėjus tapo akivaizdu, kad realiausias didžiojo festivalio prizo „Aukšinių liūtų“ kandidatas – kameriška, nespaltota Pawlo Pawlikowskio „Ida“. Filmas iškart surinko daugiausia balų festivalio laikraščioje, kur kasdien konkursinius filmus „žvaigždutėmis“ vertino lenkų kritikai, šis pavadinimas nuolat skambėjo ir nugirstų pokalbių nuotrupose. Pawlikowskio vardas pas mus menkai žinomas. 1957 m. gimęs Varšuvoje, jis nuo 14 metų gyvena D. Britanijoje, ten studijavo literatūrą ir filosofiją, kūrė dokumentinius filmus BBC ir „Channel 4“. Pawlikowskio drama „Meilės vasara“ (2004) laikomas vienu svarbiausių paskutinio dešimtmečio britų filmų. Per spaudos konferenciją režisierius prisipažino, kad pasirinko kelionę į praeitį, nes gerai nepažįsta šiuolaikinės Lenkijos. Ji filme tokia, kokią režisierius prisimena iš savo vaikystės, to laikotarpio filmų, fotografijų.

„Idos“ veiksmas nukelia į 7-ojo dešimtmečio pradžios Lenkiją. Aštuoniolikmetė našlaitė Ana užaugo vienuolyno prieglaudoje ir rengiasi priimti išžadus. Tačiau prieš tai ji turi įvykdyti vienuolyno vyresniosios valią: susipažinti su vienintele savo giminaite Vanda. Ši priima ją šaltai ir iškart pareiškia, kad iš tikrųjų Ana yra žydė Ida – per karą žuvusios jos sesers dukterė. Teta nusprendžia parodyti Idai jos tėvų namus. Vandos mašina jos važiuoja į kaimą, suranda namus, kuriuose jau gyvena lenkų valstiečių šeima. Netrukus paaiškėja, kodėl Vanda atvezė čia Idą. Jai rūpi išsiaiškinti, kur palaidoti Idos tėvai. Vanda įsitikinusi, kad per karą žydus slėpęs dabartinių šeiminkų tėvas pats juos ir nužudė. Kelionė tęsiasi, nes tėvas čia nebevyvena.

Už pagrindinį vaidmenį prizą geriausiai aktovei apdovanojama Agata Kulesza (Lietuvoje ją matėme Wojciecho Smarzewskio filme „Rožė“) savo Vandą atskleidžia palaipsniui. Mėgstanti išgerti ir neslepianči valdingumo bei griežtumo teta netrukus paaiškins nustebusiai Idai, kad yra teisėja. Prisipažins, kad paskutiniais metais jos gyvenimas klostosi nekaip, kad prarado galią, bet pokaro ji buvo labai įtakinga ir nuteisė mirti ne vieną žmogų. Todėl ją net praminė „kruvinąja Vanda“.

Iš tų taupių frazių, ryžtingų gestų, elegantiško, bet visai neslepiano erotizmo, net iš Gomulkos portreto milicijoje, į kurią Vanda patenka girta nuvairavusi į griovį, pamažu pradeda džiulinti ne tik veiksmo laikas, bet ir Vandos charakteris, ryškėti atsakymas į klausimą, kodėl keliolika metų Idos nenorėjusi matyti moteris staiga nusprendė padėti jai surasti tėvų kapus. Vandai rūpi ne tik nepapraktišką Idos tėvų, bet ir sūnaus, kurį pas juos paliko, likimas. Paliko ir išėjo kovoti, ir dabar pati klausia: „Už ką kovoti?“ Tada ir supranti, kad deginanti kaltė dėl sūnaus mir-

„Mamos liūdesys“

ties paaiškina viską, kas Vandos gyvenime buvo prieš tai.

Sodybos šeiminkas pažada Vandai, kad parodys, kur palaidoti jos artimieji, mainais už tai, kad abi pasirašys aktą, jog neturi jam jokių turtinių pretenzijų. Miške, kasdamas žemę, vyras prisipažįsta, kad nužudė ne tėvas, o jis pats. Ida nebuvo panaši į žydę, todėl nunešė ją kunigui.

Tai pati kraupiausia filmo scena. Baisi, nes visiškai paprasta: žudikas kasa duobę, kaip, matyt, kasė ją prieš keliolika metų, o dvi moterys iškastus kaulus ir vaiko kaukolę tiesiog suvynioja į skarą. Paskui jos kelias į apleistą, krūmais apžėlusias žydų kapines ir palaidos tuos kaulus šeimos kape.

Štai čia man filmas ir baigėsi. Bet Pawlikowskui rūpi ne tik Vanda,

„Ida“

kuri netrukus pati suves sąskaitas su gyvenimu, bet ir Ida (debiutantė Agata Trebuchowska). Didžiąją filmo dalį Ida tyli ir stebi sutiktus žmones, savo tetą, staiga atsivėrusį gyvenimą už vienuolyno sienų, kuris, be abejo, ją masina. Tačiau jau filmo pradžioje akivaizdu, kad Ida – stipri asmenybė. Todėl Pawlikowskis filmą ir konstruoja kaip dviejų stiprių asmenybių susidūrimą. Tikrasis išbandymas Idos dar tik laukia. Ji pati turi pasirinkti, kuo būti: vienuole Ana ar Vandos dukterėčia Ida. Antroji filmo pusė – pasakojimas apie tapatybės pasirinkimą. Ida tai suvokia. Ji gali likti Vandos bute su kelionėje sutiktu muzikantu ir, ko gero, nugyventi visai prasmingą gyvenimą. Bet Ida grįžta į vienuolyną.

Asketišką „Idos“ naraciją (spaudos konferencijoje režisierius prisipažino, kad prieš filmuojant pažiūrė-

tas Jeano-Luco Godard'o „Gyventi savo gyvenimą“ išlaisvino jį nuo noro pernelyg daug pasakoti) gal net per smarkiai papildė intensyvūs, prisodrinti detalijų, šviesos ir šešėlių žaismo, juodos, baltos ir pilkos atspalvių prizų už geriausią operatoriaus darbą apdovanotų Lukaszio Żalio ir Ryszardo Lenczewskio savaip toboli filmo vaizdai. Tačiau nekyla abejonių, kad „Ida“ svarbi ne tik lenkų kinui, kuris vis dažniau prabyla apie nutylėtą naująją Lenkijos istoriją. Pernai Gdynėje parodytame filme „Derlius“ apie tai, kaip kaimynai žudė kaimynus, publicistiškai prabilo Władysławas Pasikowskis. Pawlikowskis, atvirščiai, – vengia drastiškų scenų ir žodžių. Jis nori, kad žiūrovas pats suformuluotų klausimus ir atsakymus.

pasak jo, „nėra prie ko prisiglausti“, stumia jį prie alkoholio. Išsigelbėjimą nuo vienvėdės atneša beveik visą laiką kadre tylinčio kaimo vaikino dėmesys. Jų fizinio suartėjimo scenos kompozicija, kaip ir daugelį kitų, Szumowska nusižiūrėjo iš klasikinės tapybos. Bet režisierės temperamentui tai sunkus išbandymas, todėl filme daug ekspresyvių scenų, nufilmuotų dokumentiškai, su tikrais kaimo gyventojais. Jei ne Chyrai, kuris iš menkos scenarijinės medžiagos sugeba sukurti kenčiantį, sudėtingą, tik filmo pabaigoje iki galo atsiskleidžiantį personažą, ko gero, „Vardan...“ ir liktų tik dar vienu emociu filmu apie tabu, kuriuos griauti taip mėgsta Szumowska.

Daug subtilesnis ir ne toks plakatiškas kitas Gdynės filmas apie homoseksualią meilę – Tomaszo Wasilewskio „Plūduriuojantys dangoraižiai“ (žiuri prizas jaunajam režisieriui, prizas už geriausią antraplanį moters vaidmenį Martai Nieradkiewicz, jaunimo žiuri prizas).

„Plūduriuojančių dangoraižių“ herojus, jaunas plaukikas Kuba, netikėtai pačiam sau įsimyli vakarėlyje sutiktą Michalą. Kubai šis jausmas tampa didžiuliu išbandymu: jis gyvena su Silvija, kuri netrukus pradeda suprasti, kas atsitiko, bet laukiasi Kubos kūdikio. Kuba bijo ir nemoka prisipažinti jai ir motinai, kas atsitiko. Tačiau būtent jausmas Michalui tarsi išvaduoja vaikiną iš kasdienybės rutinos, suteikia jausmų pilnatvę.

Kitaip nei Szumowska, Wasilewskis pirmiausia rodo savo personažų jausmus. Paradoksas, bet maksimaliai prie herojų nuolat priartėjanti kamera sukuria ne tik buvimo šalia, bet ir neįprastą kūniškumo efektą (žinoma, prie to prisideda ir Kubos treniruotų scenose nuolat rodomi nuogi plaukikų kūnai). Operatorius Jakubas Kijowski šią ilgesnių dialogų beveik neparikalavusių personažų dramą apgaubia šaltomis ir prislopintomis didmiesčio šviesomis, kai tragiška atomazga atrodo neišvengiamai.

„Sidabrinių liūtų“ apdovanojimą *ex-aequo* Szumowska pasidalijo su Maciejaus Pieprzycos filmu „Gyventi gera“ („Chce się żyć“). Tai tikrais faktais grįstas pasakojimas apie neįgalų cerebriniu paralyžiumi sergantį berniuką Mateušą, kurį visi laiko „daržove“. Tačiau už kadro nuolat girdime jo vidinį monologą, matome nepavykusius bandymus parodyti aplinkiniams, kad jis girdi, jaučia, mato, supranta. Tās monologas kupinas humoro ir ironijos, kurie kartu su pasiaukojančios tėvų meilės vaizdais suteikia filmui šviesos ir vilties. Suaugusį Mateušą suvaidinęs Dawidas Ogrodnikas tikrai nusipelnė prizo už pagrindinį vyro vaidmenį. Filme jis neištaria nė vieno žodžio, bet neįgaliojo plastika ir mimika, regis, jam visai netrukdo perteikti personažo mintis ir jausmus. Kartais net sunku patikėti, kad prieš tave – aktorius. Filmas pilnė didžiausias festivalio ovacijas ir žiū-

rovų prizą, tad, manau, šansų pamatyti „Gyventi gera“ kokio nors lietuviško festivalio programoje tikrai yra.

Specialiuoju žiuri prizų (taip pat *ex-aequo*) „už formos ir turinio drąsą bei ypatingas, unikalias menines savybes“ apdovanotas šiemet „Kino pavasario“ konkurse rodytas Kasios Roslaniec filmas „Mamos liūdesys“ (jis pelnė ir prizą už geriausius kostiumus bei apdovanojimą Magdalenai Berus už profesionalų aktorės debiutą) ir „Kino pavasario“ prizų įvertintas Sławomiro Fabickio „Myliu“.

Tai, kad net kelis prizus reikėjo dalyti per pusę, tik įrodo, kad Janusz Głowackio vadovaujamas žiuri tikrai turėjo iš ko rinktis: tarp keturiolikos konkursinių filmų tik keli akivaizdžiai negalėjo pretenduoti į jokių apdovanojimą. Bet galima, kad liko neįvertinta Smarzewskio „Kelių policija“ – filmui skirtas tik prizas už geriausią montażą.

Stipri ir įvairi konkursinė programa, ko gero, pats ryškiausias šiųmetinio festivalio bruožas. Pasiteisinio Gdynės festivalio meno vadovo Michalo Chaciński noras atrinkti į ją tik svarbius, originalius ir meniškų filmus. Pažiūrėjus tokią konkursinę programą akivaizdu, kad lenkų kinui negresia provincialumo marazmas, noras patikti užsienio festivaliams ar pramoginio kino pranašams. Tačiau žiūrovai į festivalį veržiasi, jie nuširdžiai sveikina raudonu kilimu žengiančias lenkų kino žvaigždes, o į festivalio pabaigą naują savo filmą „Venera kailiuose“ į Gdynę pristatyti atvykusį Romaną Polanskį, kuris neseniai atšventė savo 80-metį, pasitiko ilgos ovacijos. Bet ir Gdynės festivalio rengėjams, regis, negresia megalomanijos pavojus. Jiems svarbu ne filmų skaičius, o kokybė. Tai įrodė ir šiemet atsiradusi nauja programa „Na horizoncie“, kurioje buvo pristatyti keturi Vroclave kasmet rengiamo tarptautinio kino festivalio „T-Mobile Nowe Horyzonty“ filmai. Keturi, bet kiekvienas savaip svarbus ir reikšmingas. To iš Gdynės galėtų pasimokyti ir mūsų festivalių rengėjai, beje, kaip sudėlioti programą, kad neliktų ilgų pertraukų tarp pasirinktų filmų, taip pat. Kad festivalio laikas brangus, žino kiekvienas. Bet Gdynė kartais sugeba jį atsukti atgal. Viena unikaliausių festivalio programų – „Gryna klasika“. Joje kasmet rodomi restauruoti klasikiniai ir pamiršti filmai, o po peržiūrų vyksta jų kūrėjų meistrškumo pamokos. Tai ne tik meistrškumo, bet ir požiūrio į kiną, profesiją pamokos. Kalbėdamas apie 1963 m. savo sukurtą „Tylėjimą“, Kazimierz Kutzas prasarė, kad pagrindinis jo kartos bruožas buvo didžiulis noras kurti gražius ir nepakartojamus filmus. Ir pridūrė: „Naivūs idealistai žengia toliausiai.“

Gdynė – Vilnius

P.S. Už kelionę į Gdynę dėkoju Lenkų kultūros institutui Vilniuje.

Kelionės po atminties brūzgynus

Šiuolaikinės muzikos kompozitorės bei vokalistės Eglės Sirvydytės ir šiuolaikinės menininkės Kristinos Inčūraitės – dviejų tarpdisciplininio projekto „Kabinti“ autorių, besiruošiančių pristatyti šį projektą rugsėjo 25 d. Vilniuje, kultūros bare „Kablys“, – susirašinėjimas.

Kristina Inčūraitė: Įsivaizduok, su šėlstančia draugų kompanija įgriūnat į karaokės barą, kas nors tau spontaniškai paduoda mikrofoną ir siūlo padainuoti. Kokią dainą pasirinktum?

Eglė Sirvydytė: Tikėtina, kad karaokės baras bus kur nors Didžiojoje Kinijoje, ir tik dvi dainos dainų sąrašė bus ne kiniškos. Ir aš nė vienos iš jų tiesiog nemokėsiu, nes visiškai nesiklausau radijo... O jei rimtai, tai geras klausimas. Verta pasvarstyti. Nes mintyse iškart įsivaizduoju save kuriančią „pabėgimo“ scenarijus. Arba neturinčią kur dėtis, liūdnai slankiojančią tarp baro, teniso stalo ir tualetų. Arba graudžiai susidrovėjusią imti mikrofoną. *Let's have some fun!* Bet viduj kažkoks stop / lauk / out / away mišinys. Visi scenarijai – apie karaokės akto vengimą. Ir, dievaži, visai ne dėl to, kad man nepatiktų dainuoti. Tik visa tai mielai iškeičiau į muzikavimą toli nuo karaokės barų.

K. I.: Tokioje situacijoje ir aš mėginčiau pabėgti. Tik į praeitį turbūt. Įdomu, kad „karaokė“, verčiant iš japonų kalbos – paradoksalus dviejų žodžių junginys, – „tuščias orkestras“, kuris man asocijuojasi su vauduoklišku orkestru, kai grojama, bet muzikantų nėra – skamba lyg garsai iš praeities.

Ne taip seniai aplankiau vieną man dar nematytą salę „Kablyje“ (buvusiuose Geležinkeliečių kultūros rūmuose) – tai įspūdinga muzikos garsų, triukšmo, juoko, ašarų, rėkimo ar net šnabždesių ir tylos per daugel dešimtmečių įsigėrusi erdvė, kuri šiandien saikingai renovuota ir naudojama įvairiems renginiams. Joje būnant apėmė *děj à vu* įspūdis – iš atminties išnirio kažkokių iki skausmo girdėtų muzikinių melodijų ar pasakojimų nuotrupos, tarsi būnant kokiam apleistame karaokės bare. Matyt, šiose salėse groja „tuščias orkestras“ – įvardyčiau jį „pračities orkestru“, kuris mane baugina – norėtusi nerti į kiemą, kur daug gryno oro. Tačiau tokios erdvės kaip magnetas traukia sugrįžti.

Taip gimė tarpdisciplininio projekto idėja – „Kablio“ erdvėse surengti projektą ir pratęsti „pračities orkestro“ repertuarą. Pagalvoju apie Lietuvos sovietmečio kūrėjus. Mane labiau domina moterų kūrėjų padėtis visuomenėje bei emancipacijos klausimai, tad dėmesys krypo į sovietmečio menininkes, ypač kompozitorės. Informacijos nedaug. Pavyzdžiui, žinyne „Tarybų Lietuvos kompozitoriai ir muzikologai“ (autorius Juozas Gaudrimas, 1971) tarp vyrų – vos kelios muzikologės ir viena kompozitorė.

Į mano akiratį pateko Konstan-

cija Brundzaitė (1942–1971), jauni kartai mažai žinoma, trumpai gyvenusi kūrėja, kuri stėjo į vieną gretą su kitais sovietinės epochos modernios muzikos kūrėjais ir buvo įvertinta kaip pirmoji kompozitorė moteris moderniosios lietuvių muzikos istorijoje. Kitų modernumo daigus sėjusių to laikotarpio sovietinės Lietuvos moterų neaptikau. Muzikologė Ona Narbutienė nedidelėje monografijoje aprašė trumpą K. Brundzaitės gyvenimo ir kūrybos kelią, publikavo jos dienoraščio fragmentus.

E. S.: „Tuščias orkestras“ – geriau nė nesugalvočiau užkoduoti šio akto. Žinai, o klausantis Konstancijos įrašų atėjo mintis, kad žmogaus vidinė tikrovė vis dėlto nepavaldi laikui, kultūrai. Ir labai sunkiai sutelpta į žodžius. Jos dienoraštis – taupūs žodžiai. O tas jos gan preciziškas laišku perrašinėjimas iš juodraščių į švarraščius (minimas Onos Narbutienės leidinyje) panašus į troškimą tobulai išskalbti staltiesę. Ir ją išlyginti taip, kad neliktų nė vienos raukšlės, nė vienos dėmės ar ženklo, liudijančio apie ją pačią... Turiu omeny, kad kontrastas tarp Konstancijos muzikinės raiškos ir jos dienoraščių bei laišku tekstų yra tikrai nemenkas. Tai tik mano įspūdis. O galbūt toji mažadystė ir yra raktas į tvarką, kurios Konstancija taip ieškojo ir siekė. Jos muzika gaivalinga. Ypač „Septynios mįslės iš lietuvių tautosakos“. Jos kupinos suklupimų, bėgimų ir šuolių. Ir oro trūkumo, ir neskaltbų, nelygintų rūbų bei staltiesių. Visai kitaip nei jos dienoraščiai ar laišakai.

K. I.: Iš tiesų, išlikę publikuoti Brundzaitės dienoraščio fragmentai labai kasdieniški, registruojantys dienos faktus. Juose daug svarstymų dėl pedagoginės ir kūrybinės veiklos suderinimo, bet mažai emocijos, tik kartkartėmis pasigirsta kokio jautri lyrinė gaida. Sociologai pabrėžia, kad XX a. viduryje Lietuvos moterims svarbesnis buvo intymų santykių bei partnerystės institutų kūrimas, o savo profesinę veiklą jos akcentavo mažiau. Konstancijos disciplinuosumas man imponuoja, nes tai prieštarauja emociniam moters tapatybės stereotipui, kuris vis dar veši iki šių dienų. Man susidarė įspūdis, kad Brundzaitės kūryboje to disciplinuosumo gana daug: ji atidžiai rinkosi poetinį tekstą savo muzikinėms kompozicijoms, kūryboje balansavo tarp subtilaus lyrizmo ir racionalumo, – tai, kas ją, kaip kūrėją, išskyrė iš bendraamžių.

E. S.: Man rodos, jos muzikoje išnyksta vadinamasis moteriškumas. Turiu omeny, kad jis atsiskleidžia visu grožiu ir švelnumu, subtilumu, bet galiausiai klausydama jauti, kad toji energija, kuri taip subtiliai užrašyta, tampa belytė, turi didelę gaivalingą jėgą, kuriai apibrėžti nebepakanka lytiškumo sąvokos.

K. I.: Man labai imponuoja tavo mintis, kad Brundzaitės kūriniuose sunku apčiuopti lytiškumo aspektus. Gal toks įspūdis susidaro, nes ji, kaip sakai, šykštėjo žodžių, emo-

Kristina Inčūraitė, audiovizualinės instaliacijos „Motina“ fragmentas, 2013 m.

cijų. Sunkiai identifikuojama asmenybė, kaip ir jos muzikiniai personažai. Neapčiuopiamumo pojūtis intriguoja, gali būti įdomiai interpretuotas.

Tavo pačios kūryba iš dalies panaši į Brundzaitės – iki skausmo subtili, minimali. O juk minimalizmas kūrinyje yra ne kas kita kaip suspenduota emocija, pagrįsta racionali pamatu. Minimalizmas – taupūs žodžiai. Jei jų per daug – nebegirdi.

Pakviečiau tave į šį projektą bendradarbiauti – replikuoti, praplėsti Brundzaitės kūrybą savo muzikinėmis įžvalgomis. Manau, kad esi viena iš nedaugelio Lietuvos muzikos kūrėjų, galinti ją subtiliai prakalbinti, sukurti įdomų, intriguojantį muzikinį dialogą sunkiasvorėje „Kablio“ erdvėje. Papasakok apie kūrybinį procesą.

E. S.:

Dievai su tavo veido kaukėm

Sudėta į lotosus

Mano kūno mandaloje

Ir prabyla nesavais balsais.

Tyrai, per kuriuos keliauju,

Su širdies dykuma susilieja.

Staiga pajuntu palengvėjimą,

Sunkų kaip Tisės kalnas.

Norėjau su tavimi pasidalinti Pemos Dečėn, Tibeto jogės, gyvenusios XX a. pr., tekstais. Radau juos Jurgos Ivanauskaitės dienoraščiuose iš kelionių po Tibetą. Pati Jurga gavo jų rankraščius iš Pemos tetos. Gražu, ar ne? Ji man šitaip atliepia visą įmanomą jausmų, gyvenimo gylį ir aukštį. Ir kartu tokią lengvą sudėtingos kasdienybės kontempliaciją. Ir Pema – taupi žodžių. Bandanti patekti į vienį su Tuštuma, gamtos rūstybe, kasdien be paliovos skrodama savąjį Ego.

Atsisėdusi čorteno pavėsyje

Stebiu gimstančius debesis

Ir mane staiga suima juokas

Jie atrodo tokie kvaili.

Ir aš šiandien žiūriu į Varšuvos debesis. Laukiu koncerto, grosim ant Vyslos kranto. Iš ketvirto aukšto žvelgdama pro sovietinio, monumentalaus viešbučio langus, jaučiuosi beveik kaip toje moters statuloje, kurią tu aplankei. Rimtai.

Ką tik aplink viešbutį kokias dvidešimt minučių ratus suko milžiniškos karinės pajėgos. Griausmingai

sklaidė visus debesis ir tildė Vyslos tekėjimą. Buvau persisvėrusi pro langą. Atsimerkusi, užsimerkusi ir vėl atsimerkusi sekiau naikintuvų garsą, kuris tai toldavo, tai artėdavo su tokia (!) didžiule jėga. Įsivaizduok, pro tavo ausis nuolat praskrenda penki naikintuvai, suka ratus malūnsparniai ir kitokie į metalinius vabzdžius panašūs padarai. Ir nors mano protas suspėjo sugalvoti bent keturias įmanomas šios karinės misijos priežastis (juk ne kasdien pasitaiko), kažkuri mano esybės dalis vis spėdavo nugrimzti į tą milžinišką masyvų triukšmą. Negailečiau juo atsigrožėti.

Pastaruoju metu viskas sumišę. Palengvėjimai sunkūs it Tisės kalnai, o milžiniški, neįveikiami tyrai, per kuriuos keliauju, praradę laiko ženklus. Tikriausiai tokia bus ir muzika. Galvoj vis skamba Konstancijos muzikinio kūrinio tekstas: „Eina per vandenį – neskęsta, / Eina per ugnį – nedega, / Eina per šiaudus – nešnabžda“. Ir staiga man norisi visu balsu prieštarauti!

Tas, kas eina per ugnį, – sudega, tas, kas eina per vandenį, – skęsta. Juk skęsta, skęsta.

Ir štai, pagaunu save įstrigusią šitam kasdienybės laikinume. O visa iš tiesų yra amžina. Ir Konstancija taip suvokė, ir Dečėn, kasdien išeidavusi ir nesibaigiančią kelionę po Didįjį Tibetą. Abi ieškojo Tuštumos Formos.

K. I.: Įtariu, kad tavo aplankytas niūrus sovietinis viešbutis Varšuvoje labai panašus į maniškį Kijeve prie Dnepro upės. Gal net brolis dvynys. Pro langus mačiau didžiulį sovietinį monumentą, kurį tu prisiminci ir paminėjai. Moters pavidalo monumentas grėsmingai stūksa lyg koks naikintuvas. Tik neskleidžia jokio garso. Tačiau jo viduje verda gyvenimas – girgždančių kabelių labirintuose neįjauku. Lipau į Kijevo monumento vidų. Įgarsinau savo kelionę po Didžiąją Moterį-Motiną iki aukščiausio leistino skulptūros taško. Norėjau pažvelgti į vaizdą, kuris atsiveria prieš jos akis – jaučiu, tam tikroje laiko ir erdvės koordinatėje mūsų žvilgsniai susitiko – pagavau tave žvelgiančią pro Varšuvos viešbučio langus.

Keliauju po skulptūros vidų no-

rėdama audiovizualinėmis priemonėmis kvestionuoti sovietinių statinių retoriką, juk mūsų projektas pristatomas sovietiniame imperialistinio stiliaus pastate, statytame 1956 metais. Jis norom nenorom perša tam tikrą mūsų projekto scenarijų.

Minimas monumentas vadinasi „Motina tėvynė“. Jis skirtas žuvusiems Antrajame pasauliniame kare, yra įsišaknijęs į atmintį kaip ikonografinis sovietinio laikotarpio simbolis, sukurtas garsaus sovietinės epochos alegorinių monumentų meistro Jevgenijaus Vučetičiaus (1908–1974) ir visuomenai pristatytas 1981 metais. Kaip ir ankstesniuose kūriniuose, atsisakau rodyti moters vaizdinį. Juk žiūrovui, nematančiam moters kūno, sunku patikrinti moters lyties „trūkumo dramą“, kuri suformuluota psichoanalizėje. Lyčių skirtumai veikiausiai išsilydo siauro lifto šachtėje ar labai siaurame saulės įkaitintame tunelyje (skulptūros rankoje). Kelią rodė saugos inžinierius. Rodos, paradoksalu (o gal ir ne?), kad turėjau priimti vyro žaidimo taisykles Moters-Motinos viduje. Ar šioje situacijoje grįžtu į užburtą ratą, kur vėl reikia paklusti (Lacano aprašytai) vyro tvarkai, iš kurios taip norėjau pabėgti? Šį klausimą bandžiau nuginti žiūrėdama Moters-Motinos žvilgsniu ir norėdama įtvirtinti moters galios pozicijas iš šio privilegijuoto žiūros taško. Kijevo Moteris-Motina vis dar tebežvelgia Maskvos link – skulptūrų padėtis buvo sąmoningai angažuota, todėl atveria horizontą trauminių patirčių interpretacijoms.

Kažkoks tos kelionės slogutis mane vejasi iki šiol... Vyrų sukurti moterų konstruktai sunkūs, bauginantys, bet nėra neįveikiami – nepabūgau klaustrofobijos ir karščio iššūkių šio monumento viduje. Svarstydama apie tai džiaugiuosi, kad Brundzaitės kūrybos nepersunkė sovietinės epochos slogučiai. Liko kažkoks neskęstantis, nedegantis, nešnabždantis skaidrumas, kuris, rodos, nepavaldus istoriniam laikui.

Susirašinėjimo tęsinys pristatomas leidinyje, skirtame renginiui, kuris įvyks rugsėjo 25 dieną, nuo 18.30 iki 21 valandos.

Pažadėtasis menas

The king of cool¹ has left the building²

Paulina Pukytė

Informacija veidknygėje skelbė: tokią ir tokią dieną žymioje „Lisson“ galerijoje Londone pats Raimundas Malašauskas ves ekskursiją po savo kuruotą tarptautinio šiuolaikinio meno parodą „Fusiform Gyrus“³. Negalima praleisti tokios progos suprasti parodą! Nuskrėjau per visą įkaitusį Londoną lyg ant sparnų. Bet vos išėjus į galeriją persmelkė abejonės šaltis: o kur kiti? Sukiojasi vos keletas lankytojų... Pasiteiravus galerijos darbuotoja maloniai paaiškino: „Jūs turbūt gavote klaidingą informaciją – ekskursija vyko vakar. Tiesą sakant, ne tik vakar, bet ir užvakar! – dar papylė acto ant nusivylimo opos. – O šiandien tai jau nebe... Palaukite, dėl visa ko paskambinsiu, – staiga atkišo vilties šiaudą ir surinko telefono numerį. – Ne, kuratorius, deja, jau išvyko iš šalies“, – šmaukštelėjo per tą šiaudą gerai išgalšta mačete. Tarsi kuratorius, jei tik dar nebūtų išvykęs iš šalies, būtų kaipmat atskubėjęs į galeriją eksproktu pravesti dar vienos ekskursijos keliams suklaidintiesiems. Tiesą sakant, daug labiau tikėtina, kad tos ekskursijos ir neturėjo būti, kad žadėtas, bet negautas kažkur plevenančių reikšmių ir prasmų paaiškinimas – tai tiesiog dar vienas nesugauzamas (eliusyvus) labai malašauskiškos parodos elementas. Ką gi, nusprendžiau ir aš parodą „patirti“ be jokių paaiškinimų, panašiai kaip Malašausko kuruotą Lietuvos ir Kipro paviljoną Venecijos bienalėje patyrė Jolanta Marcišauskytė-Jurašienė („7md“, nr. 25, 2013 06 21). Parodos gidų tiražas ir čia (kaip Venecijoje) turbūt buvo ką tik pasibaigęs.

Parodoje pamačiau daug įvairiausių daiktų. Dauguma jų buvo neaiškūs, išskyrus tris supelijusius pyragaičius lėkštėje ant grindų (k.v.p.⁴, Aditya Mandayam, Sri Lanka), nudžiūvusį medį su atitinkama aukštyje pritaisyta vyriškų kelnų klyno fotografija (k.v.p., Rosalind Nashashibi, Didžioji Britanija), tikrų drabužių nespaltotus grafinius atspaudus (k.v.p., Rosalind Nashashibi), kurių buvo gerokai per daug, ir du plastikinius maišelius (k.v.p., Koenraad Dedobbeleer, Belgija). Laimei, kai kurie įdomūs darbai nereikalavo paaiškinimo, pavyzdžiui, apatinė mokinuko dalis su iki pusės susiūtomis kelnų klešėmis (k.v.p. Miet Warlop, Belgija. „The Board“, 2013).

Buvo ir garsų – dauguma neaiškūs, išskyrus paukščių čiulbėjimą. Buvo senstelėjusio vyro pasakojimas apie mergaitės pasirodymą ir nusirengimą (WTF???)⁵, bet, ačiū Dievui, įsiklausius paaiškėjo, kad tai ne „mergaitė“ („girl“), bet mergina, o paskui dar paaiškėjo, kad tai visai ir ne mergina, o vaikinai, persirengęs mergina (k.v.p., Eduardo Costa, Argentina). Prieš keletą metų rašiau, kad tam tikras neaiškumas mene mane žavi ir traukia, kad jis –

tiesiog būtina meno kūrinio savybė. Bet čia man kol kas dar neaišku, ar šitas neaiškumas žavi, ar erzina... Kuris darbas kieno, irgi buvo neaišku, nes autorių pavardės ir darbų pavadinimus labai gražiai, bet visiškai nesuprantamai ranka ant organinio stiklo gabalų užrašė, kaip vėliau paaiškėjo, viena iš parodos dalyvių, Elizabeth Hoak-Doering (JAV, Kipras), pateikdama tuos užrašus kaip atskirą savo kūrinių. Gal tie pavadinimai ir nesvarbu, gal nebūtina žinoti ir atskirų darbų autorystę. Bet žinau, kad rūsyje, pačiame paskutiniame galerijos kambaryje, reikšmingoje prietemoje, apšviesta vienintele lempa, yra paties kuratoriaus holograma. Kuratorius išvyko, vietoj savęs palikęs savo atvaizdą.

Taigi tariasi parodą pamačiusi, tiksliau, kaip ir pridera, patyrusi. Ta-

kitų galerijos leidinių išdėliotas įvairių formų spalvoto stiklo ir kt. objektų – „trylikos namų darbo objektyvų“ – rinkinys (Aditya Mandayam).

Taip, minėtos popierių šūsnies padedama suradau pistacijas ir migdolus! Be to, parodos dokumentai atskleidė, kad balti sienų dažai vienoje salėje (bet ne kitose) yra atskiras kūrinys (Didžiapetris & Narbutaitė, Lietuva) pretenzingu pavadinimu „Frigs Fumy Sour“ (tai – „parodos anagrama“). Paaiškėjo, kad ir daugiau darbų pavadinimų yra daugiausia beprasmės parodos pavadinimo anagramos, o kiti tiesiog šiaip nieko nereikia, be to, yra neišverčiami, todėl pavadinimų čia nebeminėsiu.

Popierinis gidas parodė ir daugiau nepastebėtų kūrinių; kai kurie eksponatai atgijo apšviesti kuratorių paaiškinimų saulės, tačiau buvo

Miet Warlop, performanso „Vaizdas“ fragmentas. 2013 m. M. Blower nuotr. Autoriaus ir „Lisson“ galerijos nuosavybė

čia pakeliui į namus, metro vagonė, pradėjau skaityti – gal ir be reikalo! – parodos aprašą, ir sielonišmė sunktis neišpildymo kartėlis. Kur buvo skulptūra iš „konfliktuojančių skonių jogurtų“? Kur pistacijų ir migdolų kvapas? Kur lazerinė skulptūra, per kurią galima pereiti kiaurai? Kur robotas, kartojantis vardus, kuriais yra vadinamas? Kur vaikščiojantis stalas? Norėčiau ir juos patirti. Teks vykti dar kartą, tik jau su reikalingais dokumentais. O jei šimtakojo kojų čia nereikėtų skaičiuoti (kaip siūlė Marcišauskytė-Jurašienė), kodėl rašomi ir mums siūlomi tie aiškinamieji tekstai?

Apsilankiusi po kelių savaitių, galerijoje jau radau ir atspausdintą parodos gidą. Taigi dabar, norint suprasti, kas prie ko, einant nuo eksponato prie eksponato reikėjo simultaniškai gilintis į tris ilgus raštus: dviejų puslapių intelektualiai conceptualiai poetišką ir kartais sunkiai suprantamą „kuratoriaus žodį“ – meta(ar hiper?)tekstą, visus darbus ir autorius susiejantį (lyg ir) į vieną visumą ar netgi naratyvą; trijų puslapių informaciją apie autorius ir apie tai, ką jie eksponuoja šioje parodoje; bei trylikos puslapių parodos gidą su visų darbų nuotraukėmis, autorių pavardėmis, darbų pavadinimais ir metrikomis. Pasirodė, kad yra ir labai gražus riboto tiražo (1/1) parodos katalogas, bet – ačiū Dievui! – jis jokios informacijos neteikė, nes tai buvo lentynoje šalia

ir tokių, kurie, atvirksčiai, nuvyto, neatlaikę deginančių jos spindulių. Pavyzdžiui: „[Sashos Sucharevos] drobes nušviečia beveik nesantys vaizdai, sumišę su misticizmu ir nuodingais chemikalais“. Skamba gražiai, tačiau iš tiesų tai nėra nei vaizdai (nesugestvi atsitiktinė linijų raizgalynė), nei „beveik nesantys“ (tos linijos gana aiškiai matomos), ir nieko jie nenušviečia, o ir misticizmu bei nuodais nė nekvepia, net jei menininkė (anot paaiškinimo) ir pabraukė tamsoje chloru per nerguntuotą drobę, o paskui imitavo fotosintezės procesą. Nesakau, kad idėja bloga, tiesiog savo fizine išraiška šis kūrinys neveikia – nedaro to, kas žadama „ant pakuočių“. Vien kur nors užrašyta tokia idėja būtų daug paveikesnė nei tos neranigos drobės...

Buvo ir daugiau netesėtų pažadų: net ir apsiginklavusi informacija neaptikau jogurtų, kurie atviliojo iki parodos antrą kartą. Tikriausiai jų vaidmenį vaidino tie trys supeliję pyragaičiai, gide kažkodėl vadina visur. Tarpusavio konfliktą jie perteikė prastokai. Neradau ir kitų Dariaus Mikšio (Lietuva) Pinokio dalių, kurias iš medžio, menininko paprašytas, neva drožė (bet nebaisė) vienas galerijos darbuotojas. Manau, kad ne tik joks darbuotojas to Pinokio nedrožė (nes pradėjęs būtų ne nuo to), bet Mikšys jo drožti net ir neprašė... Tiesiog rado kažkokias dvi medines detales, ke-

liančias tokias asociacijas. Bet tokia istorija tinka melagiui Pinokiui! Ir tie du medgaliai, kukliai padėti ant grindų prie išėjimo, tikrai labiau sugestiuoja Pinokį, nei kitoje salėje ant sienos nupieštos Peliuko Mikio rankos – Budą. Šio kūrinio (Rosalind Nashashibi) aprašas su nesveika užtikrintumo doze teigia, kad tos trys rankos „akivaizdžiai atlieka besimeldžiančio Budos gestą“. Jeigu jau imtasi paaiškinti, ką mes čia turime įžiūrėti (nes kitaip neįžiūrėsime), tai arba reikėtų paaiškinti bent kiek tiksliau, arba palikti erdvės abejonei. Man čia akivaizdu tik viena: kad mes, vakariečiai (krikščionys), maldos gestą siejame su rankomis, suglaustomis delnais, pirštais į viršų (net ir taip vaizduojamas Budas iš tiesų ne meldžiasi, o atlieka mudrą), o čia ant sienos pavaizduotos rankos rodo visai kitokį gestą. Tai galėtų būti Budos gestas (dvi gerai žinomos mudros), bet kad tos rankos yra trys... Tai kodėl tada čia ne šokantis Šiva (su viena ranka už nugaros)? Kaip man čia patirti „besimeldžiantį Budą“?

Vaikščiojančio stalo nebebuvo – iškart po atidarymo kažkur išėjo, turbūt kartu su apsverkusiais pušnuogiais jaunuoliais (Miet Warlop).

Parodos dokumentai iškėlė aiškų tūrį žymios galerijos visai nepuošiantį faktą: kai kurie eksponatai neveikia (pasirodo, taip atsitinka ne vien ŠMC). Liudviko Buklio (Lietuva, Belgija) robotas tyliai tūnojo salės kampe; kitame kampe – kažkoks juodas aparatas, kurio nei nuotraukos, nei aprašo gide nėra... Ar čia eksponatas? Dar labiau įsigilinus į raštus išaiškėjo, kad tai rūko mašina – Elenos Narbutaitės lazerinės skulptūros dalis. Jokio rūko aplink nematyti... Vadinasi, mašina neveikia, taigi ir skulptūra yra virtusi tapyba (ant sienos). Prisimenu, kad jokio rūko, taigi ir skulptūros nebuvo ir per pirmąjį mano apsilankymą. Karaliui (kuratoriui) palikus pastatą, padėję, regis, kontroliuoja kiti... Kreipiuosi į galerijos darbuotoją:

– Ketinu parašyti apie parodą, sakykite, ar šis eksponatas anoje salėje neturėtų judėti? – rodau į „roboto“ fotografiją parodos gide.

– Taip, tas aparatas kartais juda, o kartais ne...

– Kodėl? Ar jis sugedęs?

– Žinot, dabar aš jums negaliu pasakyti, nes mūsų techninis darbuotojas kaip tik išėjęs pietų.

– O ten dar lyg ir turėtų būti rūko mašina...

– Taip, ta mašina irgi kartais veikia, kartais ne.

– O nuo ko priklauso, ar ji veikia?

– Na, žinote, mums kartais tenka ją išjungti, nes, žinote, lankytojų ne daug, o kai ji įjungta, tai čia viskas pripildo rūko, visos salės, ir mūsų kambarys...

Einu apžiūrėti likusios parodos dalies. Netrukus prie manęs priena vyriškis su žaliu „Marks&Spenser“ maišeliu rankose. Turbūt tai techninis darbuotojas, grįžęs su sa-

vo pietumis. Neprisistatęs vyriškis iškart griebia už ragų:

– O ar jūs ką nors perspėjote, kad šiandien apsilankysite?

– Ne, o ką – reikia perspėti? Man, kaip parodos lankytojai, įdomu, kaip tas robotas veikia...

– Šiaip tai jis veikia, tik dabar tupi kampe.

– Kodėl tupi? Tai jis veikia ar neveikia? Sugedo, ar šiaip kas?

– Žinote, su keliais darbais iš pradžių turėjome nesklaidumų.

– Iš pradžių? Šiandien paskutinė parodos diena!

– Buvo problemų su šiuo robotu...

– Kokių problemų?

– Kartą tas robotas pabėgo į gretimą salę ir pradėjo trankytis į kitus eksponatus, išdaudė čia keramiką, matote, vieną eksponatą net nuvertė... – technikas rodo į Phanos Kyriacou (Kipras) instaliaciją, kuri parodos dokumentuose aprašyta šitaip: „Sudaugyti ir išklaiptyti keraminiai indai plūduriuoja virš žemės ant metalinių strypų tarsi abstrahuoti portretiniai biustai.“ Gide pateiktoje instaliacijos nuotraukoje

vienas iš strypų jau nuo pat pradžių guli ant žemės... Toje pačioje salėje ant šono guli ir Kyriacou išvaizduotas didžiulis Berlyno gatvės žibintas – ar jį irgi parvertė įžūlusis Buklio robotas? Gerai, kad nesudaužė... O gal tai kuratorius, savo „Žodyje“ supynęs darbų ir autorių pyne, primokė ir techninį darbuotoją sekti lankytojų pasaką (kol kitas vis dar drožia Pinokį)?

Manau, kad mano papasakota istorija ir pati yra puikus šios parodos eksponatas – reikėtų ir mane įtraukti į parodos dalyvių sąrašą, nors ir po fakto (aš rimtai).

O šiaip jau paroda įdomi, nes joje reprezentuojamos įvairios šiuolaikinio meno kryptys: ne tik kritiškų jau įvardintas orinis menas, bet ir užtikrintasis menas, nepatikimasis menas, eliusyvusis menas, aplaidusis menas, apskrusis menas, pažadėtasis menas ir kt. Tikiuosi, šias kryptis pasivargins išsamiau panagrinėti meno teoretikai ir doktorantūros studentai.

Paroda „Fusiform Gyrus“ galerijoje „Lisson“ (29 ir 52–54 Bell gatvėje, Londone) vyko birželio 12 – rugsėjo 7 d. Daugiau informacijos www.lissongallery.com

¹ Šis titulas ilgą laiką, ypač po Tarantino „Bulvarinio skaitalo“ ir „Džekės Braun“, priklausė juodaodžiui aktoriumi Samueliui L. Jacksonui, bet šiam pasenus pelnytai perduodamas Raimundui Malašauskui.

² Perfruotas XX a. antroje pusėje išpopuliarėjęs posakis „Elvis has left the building“ („Elvis jau išėjo iš pastato“) apie Elvį Presley, dar vieną – rokenrolu – „karalių“, dažnai kartotas po jo koncertų, kad gerbėjai masiškai nepuolėtų prie išėjimo jo pamatyti arba nelauktų vėl pasirodant scenoje.

³ Anot galerijos informacijos, tai „smegenų žievės dalis, siejama su veidų atpažinimu“.

⁴ Kaip vėliau paaiškėjo.

⁵ Angl. trump. Kas čia dabar??? Kas per velnias???

Šedevrų atspindžiai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

mokytojų Claude'as Gillot (1673–1722) žinomas kaip scenų iš tuomet labai populiarių itališkų *commedia dell'arte* spektaklių vaizduotojas. Teatre herojai – dažni Watteau paveikluose, o žinoma jo kūrinį „Kelonė į Kiteros salą“ (1717, Luvras), pelniusį jam vietą Karališkosios dailės akademijos narių sąrašė, kaip manoma, įkvėpė Florent'o Cartono, vadinto Dancourt'u (1661–1725), komedija „Trys pusseserės“, kur kalbama apie meilės salą, iš kurios nė viena mergina negrįžta be vyro ar meilūžio. Paveikslas, kuriame susijungia mitologinės meilės salos ir Watteau meto nuotaikų parafrazės, iškart tapo populiarus – pats dailininkas nutapė dar vieną šio paveikslu variantą, šandien žinomą kaip „Išvyka į Kiteros salą“ (1718, Šarlotenburgo piliis, Berlynas), o kompozitorius François Couperinas (1668–1733) 1721-aisiais sukūrė „Kiteros kariliona“ klavesinui.

Meilė Watteau kūryboje atskleidžia kaip žavus, lengvabūdiškas jausmas, trapumu ir nepastovumu keliantis ir džiaugsmą, ir liūdesį. Jo paveikluose ypač daug tokių tarpinių būsenų – sunku nusakyti, kada vyksta melancholiškas veiksmas: rytą ar vakarą, pavasarį ar rudenį. Jaunystę ir senatvę simbolizuojančios paros ir metų laikai taip pat skatina galvoti apie negailėstingai bėgantį laiką, kuris kuo toliau, tuo labiau domino XVIII a. menininkus: iki šiol ginčijamasi, ar „Kelonė į Kiteros salą“ netrukus prasidės, ar jau pasibaigė – kaip ir visos žavingos šio gyvenimo akimirkos. Daugelis Watteau personažų nusigręžę nuo žiūrovų, tarytum įsigilinę į savo vidines būsenas, jie visiškai nesirūpina, ar kas nors juos stebi, ar ne. Toks ankstesniųjų meno epochų reprezentacinio aspekto virsmas keičia Watteau kūrinių ikonografinio interpretavimo pobūdį – vietoj įprasto siužeto atpažinimo žiūrovui tarytum siūloma tapti regimo siužeto bendraautoriumi, pačiam kurti matomo veiksmo istoriją.

Paroda, pristatanti Watteau ir XVIII a. Prancūzijos graviūros meną, 2010-aisiais veikė Luvre – čia buvo rodoma apie šimtą graviūrų, sukurtų pagal Watteau piešinius ir paveikslus. Vilnių paroda pasiekė kiek redaguota – vietoj nedidelės, bet labai charakteringos Watteau meno sampratos drobės „Dvi pusseserės“ eksponuojamas gerokai didesnis mitologinio žanro paveikslas „Besimaudanti Diana“ (apie 1715–1716), labiau atskleidžiantis tipišką rokoko epochos ikonografiją ir estetiką, kurią po Watteau mirties plėtojo dailininko sekėjai François Boucher (1703–1770) ir Jeanas-Honoré Fragonard'as (1732–1806).

Parodos kuratorius Pascalis Torressas graviūras išdėliojo per du Vilniaus paveikslų galerijos aukštus švelniai priremdytose salėse – taip sukurdamas kamerišką ir jaukią intymaus pokalbio su meno kūriniais atmosferą.

Parodoje taip pat eksponuojami du Watteau piešiniai, sukurti jo išto-

Bernard Baron (1696?–1762?), „Dvi pusseserės“. Pagal Antoine'ą Watteau Luvro muziejus, Grafikos meno skyrius, Edmond'o de Rothschildo kolekcija Lietuvos dailės muziejaus Ryšių su visuomene centras

© RMN-GRAND PALAIS (LUVRO MUZIEJUS), ANGELE DEQUIER NUOTR.

bulinta trijų kreidelių – juodos, rudos ir baltos – technika. Būtent jie pirmiausiai atskleidžia dailininko pastabumą, rankos lengvumą, virtuoziškos linijos grožį ir melodingumą. Tą patvirtina ir vienas nedidukas parodoje eksponuojamas paties dailininko sukurtas ofortas, primenantis jo kūrybos įvairiapusiškumą.

Tačiau paroda skatina ne tik grįžti prie Watteau biografijos, prisiminti jam poveikį dariusius dailininkus ir ieškoti intriguojančių jų kūrybos paralelių – ji atspindi ir XVIII a. kultūrinį ir visuomeninį kontekstą, kuriame atsiranda vis daugiau vietos meninei kūrybai bei įvairioms jos egzistavimo formoms. Nes juk ir pagrindiniai šios parodos eksponatai – graviūros – atsirado verslininko ir meno žinovo Jeano de Julliene'o (1686–1766) dėka, o jo sumanymas įamžinti savo draugo kūrybą atspindi ne tik bičiuliskus jausmus, bet ir

vis didėjantį šiuo laikotarpiu dailės reprodukcavimo ir sklaidos mastą. Šiam sumanymui pasitelkęs būrį jaunų menininkų, Julliene'as suteikė jiems progą iš labai arti susipažinti su meistro kūryba ir daug ko iš jos išmokyti, dažnu atveju veidrodžiškomis Watteau paveikslų kompozicijomis paženklintam šio laikotarpio kūrybą Watteau antspaudu, pripildyti ją daugeliu jo kūrinių atspindžių, o šiuolaikiniams žiūrovui mėgautis vaizdo ir įvairiausių jo atspindžių mįslėmis.

Jeano de Julliene'o darbas – išsami Watteau paveikslų dokumentacija – iki šiol išsaugojo net ir tuos kūrinius, kurie dėl įvairiausių priežasčių mūsų laikų nepasiekė. Šis graviūrų rinkinys leido priskirti jam prieš keletą metų netikėtai rastą paveikslą „Staigmena“ (apie 1718) – daugiau nei pusantro šimto metų dingusių laikytas paveikslas buvo at-

rastas vienoje Didžiosios Britanijos provincijos sodyboje ir kaip Watteau kūrinys atpažintas būtent dėl de Julliene'o rinkinio. 2008 m. lapą „Staigmena“ buvo parduota „Christies“ aukcione. Nedidelio formato drobė (36,3 x 28,2 cm) sulaukė milžiniško susidomėjimo, neskelbiamas privatus kolekcininkas ją įsigijo už 12 361 250 svarų. Pernaį paveikslu savininkas pareiškė norą jį išgabenti į užsienį, bet Didžiosios Britanijos vyriausybė laikinai apribojo leidimą kūrinių išvežti, kreipdamasi į šalies organizacijas ir ragindama jį išpirkti. Paveikslu savininkas paprašė nei daugiau, nei mažiau – 17,5 milijonų svarų.

Meno kūrinių kolekcionavimas, prekyba meno kūriniais – reiškiniai, susiformavę ir sparčiai plitę būtent XVIII amžiuje. Paskutinis Watteau paveikslas – „Gersaint'o iškaba“ (1721, Šarlotenburgo piliis, Berlynas) – yra ne tik talentingo menininko kūrinys, bet ir epochos dokumentas, liudijantis skonio, papročių ir įpročių kaitos laikotarpį, kuriame nemažą vietą užėmė prekiautojas dailės kūriniais Edme-François Gersaint'as (1694–1750).

Paroda iš Luvro skatina galvoti ir apie ilgą dailės kolekcionavimo ir mecenavimo tradiciją Europoje – dauguma jos kūrinių yra iš dosnios žinomo visuomenės veikėjo, kolekcininko ir meno mecenato Edmond'o de Rothschildo (1845–1934) dovanos, kuri atiteko Luvru 1935 metais. Jo veikla ir požiūris į meno objektus atspindi XX a. pirmos pusės tendencijas, kai daugelis privačių kolekcininkų sukauptas vertybes pradėjo dovanoti savo šalių muziejams, gerokai papildydami nacionalines dailės vertybių kolekcijas.

Watteau poveikis prancūzų kultūrai įvairiopus – nors pats jis daž-

nai vadintas flamandu, vis dėlto jo kūrybos spontaniškumas, virtuoziškumas, jausmingumas ir paslaptis gali būti vertinami kaip daugelio vėlesniųjų laikų prancūzų menininkų kūrybos pirmtakai. Nuo XVIII a. pabaigos iki XIX a. vidurio primirštas, Watteau vėl sulaukė dėmesio iš profesijos kolegų (skulptorius, Watteau tėvynainis Jeanas Baptiste'as Carpeaux (1827–1875) sukūrė plastišką, dailininko paveikslų faktūrų turtinę atspindintį jo atvaizdą), meno vertintojų (pirmieji prisiminti Watteau ir jo epochą paragino rašytojai broliai Goncourt'ai), muzikų („Kelonė į Kiteros salą“ įkvėpė kompozitorius Claude'ą Debussy ir Francisą Poulencą).

Nelengva nustatyti, kokią įtaką Watteau kūryba padarė Lietuvos meninei kultūrai, kuri iki XVIII a. pabaigos neturėjo nuoseklios strategijos ir ryškesnį pavaldą įgavo tik XVIII a. pabaigoje Vilniaus universitete įsteigus Architektūros ir Dailės katedras. Bet dailininko idėjos gali būti siejamos su Jeano-Pierre'o Norblino (1745–1830) kūryba – šis piešėjas, tapytojas ir graveris nuo 1774 iki 1804 m. gyveno Abiejų Tautų Respublikoje, buvo pelnęs užsakovų palankumą ir rokoko eleganciją derino su kruopščiai vaizduojamomis kasdienio gyvenimo scenomis. Tarp jo mokinių – ir garsusis vilnietis Jonas Rustemas (1762–1835), kurio ankstyvieji piešiniai alsuoja grakščia prancūziška elegancija.

Viena iš šios parodos temų – dailės kūrinių fiksavimas ir reprodukcavimas. Tokios veiklos idėjos Lietuvą pasiekė gana vėlavai, ne visi sumanymai buvo įgyvendinti (pavyzdžiui, Vilniaus universiteto profesorius, anglų kilmės graverio Juozapo Saunderso (1773–1845) pasiryžimas išgraviuoti tapytojo Juozapo Čechavičiaus paveikslus, apie kurį byloja turbūt pirmasis Lietuvoje dailėtyrinis tekstas, išspausdintas 1815 metais).

Jeano de Julliene'o sumanymą šiek tiek primena šimtmečiu su truputi vėlesnis Lietuvos švietulio ir kolekcininko Jono Kazimiero Vilčinskio (1806–1885) „Vilniaus albumo“ projektas – tik jį paskatino ne siekis įamžinti draugo kūrybą ir rafinuotas meninis skonis, o aistringa meilė savo šaliai ir savo miestui Vilniui. Kaip ir Julliene'as, Vilčinskis šiam sumanymui sutelkė nemažą Lietuvos dailininkų, paliko neįkainojamą ikonografinį mūsų krašto paminklą, nors „Vilniaus albumo“ leidyba jos sumanytoją privertė bankrutuoti.

Neabejotina, kad po trijų šimtų metų Vilniaus paveikslų galerijoje įvykusi gana artima pažintis su Antoine'u Watteau, jo kūrybos temomis ir aplinka suteiks pačių įvairiausių impulsų Lietuvos kultūros vartotojams – paskatins pasinerti į melancholišką meno pasaulį, pagalvoti apie meno poveikį bendriesiems visuomeniniams procesams, atkreipti dėmesį į jo išsaugojimo ir sklaidos galimybes.

Charles Nicolas Cochin (1688–1754), „Meilė italų teatre“. Pagal Antoine'ą Watteau Luvro muziejus, Grafikos meno skyrius, Edmond'o de Rothschildo kolekcija Lietuvos dailės muziejaus Ryšių su visuomene centras

© RMN-GRAND PALAIS (LUVRO MUZIEJUS), ANGELE DEQUIER NUOTR.

Paroda veikia iki lapkričio 10 d.

Filmai išrankiems

Artėja Tarptautinis Kauno kino festivalis

Rugsėjo 25 d. – spalio 6 d. vyksiantis Tarptautinis Kauno kino festivalis nustebs išrankiausius kino gerbėjus. Šiųmetinio Kanų kino festivalio nugalėtojo Abdellatifo Kechiche'o retrospektyva, eksperimentiniai filmai manifestai, atveriantys naujus kino horizontus, dokumentiniai filmai apie meną ir menininkus, Romo Zabarausko „Streikas“ ir jauniausios kartos lietuvių režisierių trumpametražių filmų programa, garsiausi pastarųjų metų lenkų filmai, tradicinė filmų apie muziką ir muzikantus programa – tik dalis festivalio programos. Galima pavydėti rengėjų užsispyrimo rodyti intelektualų ar net kosmopolitišką kiną patriotiškiausiame Lietuvos mieste. Tiesa, dalį programos bus galima pamatyti ir sostinėje. Nebijantiems sudėtingo, originalaus ir provokacinio kino siūlome pažūrėti pristatomus filmus.

„Adelės gyvenimas. I ir II skyrius“ („La vie d'Adèle – chapitres 1 et 2“, Prancūzija, Belgija, Ispanija, 2013). „Auksinė palmės šakelė“ apdovanojamas Abdellatifo Kechiche'o filmas sukurtas pagal Julie Maroh komiksą. Adèle Exarchopoulos ir Léa Seydoux vaidina dvi merginas, kurios įsimyli viena kitą. Iš darbininkų klasės kilusi Adèle svajoja tapti mokytoja. Intelektualų duklė Ema prasingą gyvenimą išvaizduoja kitaip. Pirmoji meilė Adelei atneš ne tik aistrą, bet ir išmokys suvokti save, tačiau režisieriui filme rūpi ir šeimos, mokytojo vaidmens visuomenėje klausimai. (Abdellatifo Kechiche'o filmų retrospektyva)

„Frances Ha“ (JAV, 2012). Režisierius ir kelių Weso Andersono filmų scenariistas Noah Baumbachas laikomas didžiąja Amerikos nepriklausomųjų viltimi. Dar Baumbachas vadinamas naujuoju Woody Allenu, nes jo filmų personažai tokie pat žavūs ir neurotiški Niujorko intelektualai. Režisieriaus mūza, aktorė, rašytoja ir scenarijaus bendraautorė Greta Gerwig šiame fil-

me suvaidino trisdešimtmetę šokėją Frances, kuri kambario draugei išsikrausčius iš buto Bruklino stengiasi neįklimpti į skolas. Kiek laiko prirėms amžinai studentei Frances peržengti slenkstį, skiriantį ją nuo atsakingo suaugusiųjų pasaulio? (Programa „Platus kampas“)

„Vaizdelis iš geležies surinkėjo gyvenimo“ („Epizoda u životu berača željeza“, Bosnija ir Hercegovina, Prancūzija, Slovėnija, Italija, 2013). Šiame Berlyne Didžiojo žiuri prizų ir „Sidabriniu lokiu“ už geriausią vyro vaidmenį Nazifui Mujičui apdovanojama socialinė Daniso Tanovičiaus drama grįžta prie neorealizmo kino, bet žengia dar toliau. Filmo herojai, Bosnijos čigonų šeima, priešais Tanovičiaus kamerą atkūrė dramatišką savo pačių gyvenimo epizodą. Kai kūdikio besilaukianti Senada pasijuto blogai, jos nenorė-

„Vik ir Flo pamatė lokį“

jo priimti nė viena ligoninė, nes moteris neturėjo medicinos draudimo, o mokėti už būtiną operaciją, nes vaikus jau nebegyvas, nebuvo iš ko. Filme atkurta Senados ir jos vyro Nazifo odisėja, kuri, laimei, baigėsi gerai. (Programa „Tapatumai“)

„Plūduriuojantys dangoraižiai“ („Płynące wieżowce“, Lenkija, 2013). Stilingai nufilmuotos subtilios psichologinės jauno režisieriaus Tomaszo Wasilewskiego dramatos herojus Kuba yra plaukikas. Jis daug treniruojasi, turi merginą ir ambicijų tapti čempionu. Susitikimas su Mi-

chalu ir netikėtas stiprus emocinis dviejų jaunuolių ryšys pažadins slaplus Kubos geismus. Šis universalus pasakojimas apie tapatybės paiešką ir brendimą Karlovi Varų festivalyje pelnė Didįjį programos „East of the West“ prizą. (Programa „Tapatumai“)

„Leviatanas“ („Leviathan“, JAV, Prancūzija, Britanija, 2012). Eksperimentinis menininkų ir antropologų Lucieno Castaing-Tayloro ir Verenos Paravel filmas kurtas legendinio „Mobio Diko“ vietose. Vienuolika kamerų filmuotas technologiškai ir estetiškai imponuojantis kūrinys sukelia kolektyvinio eksperimento jausmą. Tai naują kino pasakojimo būdą siūlantis pasakojimas apie šiuolaikinę komercinę žūklę. Beveik be dialogų, ore ir vandenyje, iš paukščio ir žuvies perspektyvos rodoma kelionė į laivo-molocho vidų.

„Frances Ha“

„Vik ir Flo pamatė lokį“ („Vic + Flo ont vu un ours“, Kanada, Prancūzija, 2013). Alfredo Bauerio prizų, kuris skiriamas ateities kino ir naujų perspektyvų kūrėjams, šiemet Berlyne apdovanojamas Denis Côté filmas nuo pirmųjų kadru panardina į keistą ir nerimo persmelktą atmosferą. Į septintą dešimtį įžengusi filmo herojė Viktorija išėjo iš kalėjimo ir nori pradėti naują gyvenimą miškų apsuptyje atokiame kaime, kur prabėgo jos vaikystė. Čia atvyksta ir Viktorijos mylimoji Florans. Tačiau persekiojamas praeities vaiduoklių, judviečių naujas gyvenimas netikėtai ima griūti. (Programa „Platus kampas“)

„Michaelis Hanekė. Profesija: režisierius“ („Michael Haneke – Porträt eines Film – handwerkers“, Austrija, Prancūzija, 2013). Kaip ekrane pavaizduoti smurtą? Kaip sutrupa šeimos pamatai? Kaip į visuomenę išplina blogis? Šie klausimai išskyla beveik kiekviename austrų režisieriaus filme. Šio dokumentinio filmo autorius Yves'as Montmayeuras 10 metų keliavo po „Baltojo kaspiną“ ir „Meilės“ autoriaus filmavimo aikštelės ir jų užkulius, norėdamas suprasti ir atskleisti Hanekės pasaulį. (Programa „Visos mūzos“)

„Širlė – realybės vizijos“ („Shirley – Visions of Reality“, Austrija, 2013). Viename originaliausių šių metų filmų atgyja amerikiečių dailininko Edvardo Hopperio paveikslai. Jūs sujungia aktorė Širlė, atsidurianti paveikslų viduje ir jų personažų si-

tuacijose. Už kadro skamba autentiški radijo pranešimai, XX a. asmenybių laišku, dienoraščių, prisiminimų fragmentai – režisierius Gustavas Deutschas kiekvieną atgijusį paveikslą susieja su konkrečia diena ir valanda. Taip į filmą ateina epochos atmosfera. Šis filmas – meninio projekto, kai parodų erdvėse buvo atkuriami trimačiai Hopperio paveikslai, dalis. (Programa „Visos mūzos“)

„Tu – Dievas“ („Jesteś bogiem“, Lenkija, 2012). Leszeko Dawido filmas, skirtas vienai pirmųjų Lenkijos hip popo grupių „Paktofonika“. Ją sukūrė trys draugai marginalai, pasivadinę Magiku, Rahimu ir Fokusu. Filmą perkelia į 10-ąjį praėjusio amžiaus dešimtmetį – intensyviausių visuomenės permainų, socialinių, moralinių, politinių transformacijų metus. Viena vertus, filmas yra biografinis: savo noru iš gyvenimo pasitraukęs grupės lyderis Magikas jau tapo legenda. Kita vertus, filmas sugriauna panašių istorijų kliše – Dawidas nekuria pasakojimo apie vėluojantį pripažinimą, pomirtinį nesuprasto menininko triumfą. Jis nori suprasti, kokia buvo pirmoji karta, žengusi į kapitalizmą be įprasto ankstesnių lenkų kartų bagažo – pasipriešinimo režimui ar aukos pavergtai tėvynei. Tai filmas apie kartą, kuriai tenka ieškoti gyvenimo prasmės visai naujoje šalyje. (Programa „Muzika, keičianti pasaulį“)

PARENGĖ Ž. P.

Kronika

Europos kino apdovanojimai

Europos kino akademija atrinko 46 filmus iš 32 šalių, kurie pretenduoja tapti geriausiu 2013-ųjų Europos filmu. Ateinančiomis savaitėmis 2900 Europos kino akademijos narių balsuos, ką nominuoti geriausio filmo, režisieriaus, aktoriaus ir aktorės bei scenarijaus autoriaus kategorijose. Nominacijos bus paskelbtos lapkričio 9 d. Sevilijoje vykstančiame Europos kino festivalyje.

Septynių narių žiuri taip pat rinks geriausius Europos operatorių, montuotoją, scenografą, kostiumų dailininką, kompozitorius ir garso operatorius. Primename, kad „7 meno dienų“ skaitytojai internetu gali balsuoti už filmą, kuriam atiteks žiūrovų prizas. Europos kino apdo-

vanojimą už gyvenimo indėlį šiemet Berlyne atsiims ispanų režisierius Pedro Almodovaras. 26-ojo Europos kino akademijos apdovanojimų ceremonija vyks gruodžio 7 d.

Tarp 46 atrinktų filmų – nė vieno

Pedro Almodovaras

iš Lietuvos ir kitų dviejų Baltijos šalių. Tačiau dalį atrinktų Europos filmų lietuvių žiūrovai galėjo pamatyti kino teatrų repertuare. Pas mus buvo rodomi Pedro Almodovaro „Aš tokia susijaudinusi“, Joe Wrigh-

to „Ana Karenina“, François Ozono „Provokuojantys užrašai“, Margarethe von Trotta „Hannah Arendt“, Ulricho Seidlio „Rojus. Tikėjimas“, Juano Antonio Bayonos „Pragaras rojuje“, netrukus ekrane pasirodys Paolo Sorrentino „Didis grožis“.

Dalis atrinktų filmų rodyti arba bus rodomi Lietuvoje rengiamuose festivaliuose. Netrukus prasidėsiantis Kauno kino festivalis rodytų turkų režisierės Yesim Ustaoglu „Araf – tarp žemės ir dangaus“, graikės Elinos Psykou „Amžinąjį Antonio Paraskovo sugrįžimą“, Vinko Brešano dramą „Kunigo vaikai“ (Kroatija, Serbija), Deniso Tanovičiaus „Vaizdelį iš geležies surinkėjo gyvenimo“ (Bosnija ir Hercegovina, Prancūzija, Slovėnija, Italija), lenkės Małgoškos Szumowskos „Vardan...“, „Scanorama“ – Čekijoje kurtą Agnieszkos

Holland „Liespnojančią krūmą“. „Scanoramos“, „Kino pavasario“, lenkų ir vokiečių filmų savaičių žiūrovai jau matė Emilio Christovo „Chameleono spalvas“, Miros Fornay filmą „Mano šuo Kileris“, Srdano Golubovičiaus „Pasekmes“, Kirilo Serebrennikovo „Neišitikimybė“, Andrzejiaus Jakimowskio „Išvaizduok“, Pablo Bergero „Snieguolė“, Baltasaro Kormákuro „Gelmė“, Jano Troello „Mirusio žmogaus reputaciją“, Alexo van Warmerdamo „Borgmaną“, Jano Ole's Gersterio „Oh Boy!“. Tikėkimės, kad Lietuvoje bus prieinami ir kiti šio sąrašo filmai.

Visas atrinktų filmų sąrašas: http://europeanfilmawards.eu/en_EN/selection/films

PAGAL EUROPOS KINO AKADEMIJOS INF.

Režisierius turi būti sumišęs

Pokalbis su VDFE viešnia Kim Hopkins

Didžiojoje Britanijoje gyvenanti Kim Hopkins su kamera apkeliavo didelę dalį pasaulio. Galiausiai ji įsitikinusi, kad ypatingos istorijos dažnai laukia jos vos iškelus koją iš savo kiemo. Kamera ir besisukanti juosta režisieriui – metodas struktūruoti sunkiai paaiškinamą pasaulį. Baigusi Nacionalinę kino ir televizijos mokyklą D. Britanijoje, Kim Hopkins jau 15 metų kuria dokumentinius filmus, bendradarbiauja su BBC, „Channel 4“, „Discovery“, „National Geographic“, „Al Jazeera“. Savo filmuose režisierė nagrinėja smurto prieš moteris, skurdo, sveikatos apsaugos sistemos besivystančiose šalyse temas, kuria kino portretus, muzikinę dokumentiką.

Kim Hopkins dėsto dokumentinį kiną, prisidėjo kuriant dokumentinio kino katedrą Kubos nacionalinėje kino ir televizijos mokykloje, vadovauja Didžiojoje Britanijoje įsikūrusiai kino gamybos kompanijai „Labor of Love Films“.

Filmo „Dviejų pamišimas“, kuris bus rodomas VDFE Specialiojoje programoje, herojus Hopkins stebėjo penkerius metus. Viskas prasidėjo lyg pasakoje, kai pavyzdinga vidutinio amžiaus pora nusprendė išgyti istorinį pastatą Jorke ir jame atidaryti prabangų viešbutį. Parduotą visą užgyventą turtą, kartu su septyniais vaikais jie persikėlė į „rūmus“, tikėdamiesi netrukus gauti paskolą. Kaip tik tada pasaulį sukrėtė finansinė krizė...

Kim Hopkins rugsėjo 19–29 d. viešės Tarptautiniame Vilniaus dokumentinių filmų festivalyje.

Kaip pradėjote filmuoti Heleną?

Heleną sutikau atsitiktinai, vietiniame bare, Jorke. Sėdėjome šalia, pradėjome kalbėti, ji užsimi-

nė apie ypatingą namą, kurį ką tik įsigijo su vyru Johnu. Paklausė, ar norėčiau jį apžiūrėti. Tiesą sakant, manęs tai nedomino (nekenčiu apžiūrėti žmonių namų), tačiau Helena sugundė buteliu gero vyno. Bet vos pamačius, kas tuose namuose vyksta, manyje prabudo dokumentininkės smalsumas. Helenos vaikai tiesiogine prasme „stovyklavo“ 72-uose milžiniškų namų kambariuose, o mama jiems skambindavo mobiliuoju telefonu, kad išsiaiškintų, kur kuris nakvos. Visos šios detalės – šalia ambicijų rūmus paversti viešbutiu! Helenai tiek pat metų, kiek ir man, tačiau mūsų gyvenimo pasirinkimai labai skirtingi. Mane tai intriguavo.

Penkeri metai – ilgas laiko tarpas. Ko iš šios istorijos išmokote?

„Dviejų pamišimas“ neturėjo virsti penkerius metus trukusiu darbu iš meilės. Tačiau kartais kuriant dokumentiką taip tiesiog nutinka. Gyvenimas nepaklūsta jokiems tvarkaraščiams. Ko išmokau? Tikriausiai nieko nauja. Helenos istorija tik patvirtino, kad gyvenimas banguoja kaip pašėlęs ir mes mažai ką galime kontroliuoti. Nors negalime liautis bandę...

Kaip jautėtės stebėdama Heleną ir žlungančias jos svajones?

Mėgstu stebėti besirutuliojančius įvykius. Renkuosi istorijas, kuriose kažkas „gali nutikti“. Pamenu gerą vieno hipio dėstytojo pamoką. Jis mus išsiuntė į parką filmuoti besibučiuojančių porų. Tai buvo tais laikais, kai prieš pradėdamas filmuoti kameros kelias sekundes turėdavau „prasisukti“. O tos kelios sekundės dažniausiai būdavo lemtingos! Visose studentų juostose buvo įamžintos situacijos „po bučinio“. Tai bu-

„Dviejų pamišimas“

vo pamoka, kad reikia pasirinkti vieną situaciją ir kantriai laukti. Taip nutiko ir filmuojant Heleną: kamera jau sukosi, kai telefonu jai buvo pranešta apie finansinę krizę.

Kaip tuomet jautėtės – kaip žmogus ir kaip filmo režisierė?

Manau, neįmanoma atskirti „manęs“ ir „dokumentikos režisierės“. Kurdamas dokumentiką, ja tiesiog gyvenai ir kvėpuoji. Su Helena tapome ir vis dar esame draugės, nes dalinamės ir geromis, ir blogomis naujienomis.

Istorijos pabaiga – dramatiška ir netikėta. Ar vis dar filmavote, kai mirė Helenos vyras? Gal grįžote nufilmuoti paskutinės scenos?

Geras klausimas. Ir taip, ir ne. Liiviausi filmuoti, bet ne kurti filmą. Buvo sunku rasti stiprią pasakojimo pabaigą. Maniau, kad viskas bus paprasčiau: arba Helenai ir Johnui pasiseks ir jų svajonė išsipildys, arba atvirkščiai. Tačiau gyvenimas dažnai iškrečia ką nors tokio, kas praeina visus planus ir spėjimus.

Kokiomis savybėmis turi pasižymėti dokumentikos režisierius?

Būti sumišęs. Esu visiškai sutrikusi ir sumišusi, kai bandau suvokti šį pasaulį, todėl filmavimas man yra tarsi priemonė iš visumos išgauti kokią nors prasmę. Vis dar nesupratau, kodėl žmonės daro tai, ką daro, ir elgiasi taip, kaip elgiasi. Svarbu būti pakankamai protingam, kad suvoktum savo paties kvailystę.

Dokumentinius filmus kuriate daugiau nei penkiolika metų. Kas Jus vis dar stebina?

Nors mano partnerė – labai gera aktorė, scenoje vis dar nesu mačiusi labiau įtikinančio mirusio nei miręs žmogus. Gebėjimas įtikinamai užfiksuoti bei perpasakoti reiškinius mane amžiams įkalino dokumentiniame kine.

Tačiau daug žmonių pasakytų, kad dokumentika nuobodesnė už vaidybinį kiną.

Sutinku. Dauguma dokumentinių filmų kur kas nuobodesni už dramas. Manau, kad dokumentininkai per daug reikšmės skiria „žinią“. Negaliu pakęsti filmų, kurie man sako, ką turiu galvoti. Lygiai kaip ir filmų, kurie tokie laisvi, kad jiems gali prigalvoti visokias in-

terpretacijų. Tačiau dabar į dokumentiką „grįžta“ stiprus naratyvas ir tikros istorijos, kur kas keistesnės už išgalvotas. Džiaugiuosi, kad skirtumas tarp dokumentikos ir vaidybinio kino vis sunkiau apčiuopiamas. Manau, dokumentikos ateitis – šviesi.

Kas Jus domina kaip kūrėją?

Užtenka paties proceso ir ribų peržengimo. Įdomu ieškoti naujų istorijos pasakojimo formų. Filmuose man nepatinka problemos, dominanti žmonės ir pozicija. Žinios man varo nuobodulį. Labai svarbus komponentas – humoras.

Ar yra temų, apie kurias filmuose nekalbėtumėte?

Ne. Nemanau, kad yra neištyrinėtų teritorijų.

Kaip apibūdintumėte savo darbo metodą?

Lėtas ir chaotiškas, bet tiksliai kryptantis užsibrėžto tikslo link ir niekad nepriimantis „ne“ kaip galutinio atsakymo.

Koks keisčiausias dalykas, kurį kada nors teko filmuoti?

Sėklidžių dramblialigės operacija Mozambiko lauko ligoninėje. Tačiau kai ko nenufilmavau – alpstančio savo garso operatoriaus. Gaila, manau, su tokia medžiaga turėčiau nemažą pasisekimą „YouTube“.

Svarbus dalykas, kurio nepaklausiau...

Aš priklausau darbo klasei. Esu anglė, o anglai visuomet nori žinoti, kokiai klasei priklausai. Tiesą sakant, tai klausimas, kuris kybos ore tol, kol nebus užduotas.

KALBĖJOSI SIMONA ŽEMAITYTĖ

Rodo TV

Diagnozuojant būseną

Kuo daugiau žiūriu filmų, tuo labiau įsitikinu, kad gyvenimas praeina įmantriausiu siužetu. To ir bijo scenaristai. Jie įsitikinę, kad žiūrovai nepatikės, jei filmo intriga bent kiek aplenks eilinio žiūrovo fantaziją. Šįvakar *TV1 (20 d. 23.10)* parodys Peterio Medako filmą „*Sekas ir melas nuodėmių mieste*“ (2008). Filmas pagrįstas tikrais įvykiais, kai Las Vegase buvo nužudytas kazino savininkas milijonierius Tedas Binionas. Pagal oficialią versiją jis mirė perdozavęs heroino, bet mirusiojo sesuo įtarė žmogžudystę. Turtoolio meilės istorija su grožio konkurso nugalėtoja Sandy Murphy, buvusią striptizo šokėja, iš pradžių priminė pasaką.

Gyvenime pasakos retai baigiasi laimingai, todėl kinas seka savas. Ypač žiūrovai mėgsta pasakas apie nusikaltimus. Kartais filmui vos prasidėjus žinai jo pabaigą. Tai suteikia komforto jausmą, kurio taip stinga gyvenime, nors nusikaltėliai, maniakai, sadistai, regis, netyko už kiekvieno kampo.

„Admirolas“

Jei jau pasiilgote jų, rekomenduoju Richardo Loncraine'o „*Ugnies sieną*“ (*LNK, 24 d. 22 val.*). Harrisonas Fordas filme vaidina banke dirbantį kompiuterių saugumo sistemų specialistą Džeką. Jis net nežino, kad turi silpną vietą, kuria būtinai pasinaudos žiaurus vagis. Davidas Cronenbergas filme „*Smurto istorija*“ (*LNK, 25 d. 22 val.*) rodo provincijos miestelio gyventoją (Viggo Mortensen), kuris pasipriešino banditams ir tapo didvyriu. Tačiau režisierius nepasakoja paprastų istorijų, netikėta jo parabolės apie

smurtą prasmė paaiškės tik filmo pabaigoje. F. Gary Gray'aus filmo „*Istaitymus gerbiantis pilietis*“ (*TV3, 20 d. 24 val.*) herojaus – padoraus Filadelfijos gyventoją Klaido Šeltono – šeima nužudo banditai. Bet kai nusikaltėliai atsiduria teisingumo rankose, paaiškėja, kad sistemai parankiau susitarti su vienu nusikaltėliu, kad būtų galima nubauti kitą. Ellisso Fraziero filme „*Peržengti ribą*“ (*BTV, 20 d. 01.10*) susikrovęs 2 milijardus dolerių finansinis aferistas bando pasislėpti Meksikoje. Bet čia prasideda sukčiaus medžioklė. To-

kie ir panašūs filmai tarsi choru traukia, kad teisingumas sunkiai pasiekiamas, bet dėl jo aukotis verta. Kad ir kokie tie filmai būtų, manau, juos žiūrėti sveikiau nei nacionaline perversija tapusio Seimo nario Viktoro Uspaskicho išvedžiojimus ar krepšinio čempionatą. Bent jau ne tų filmų banditai, nei policininkai nepiešia svastikų ant savo krepšių kaip vienas populiarius krepšininkas.

Romantinės komedijos – taip pat geras nuskausminimo būdas. *LRT* sekmadienį (*22 d. 21.15*) parodys 1995 m. Lawrence'o Kasdano „*Prancūzišką bučinį*“ apie du amerikiečius, kurie vienas kitą išmyli Paryžiuje. Ar gali būti kas nors saldžiau? Pabandykite į šį klausimą atsakyti pažiūrėję Frédéricą Beigbedero autobiografinį filmą, sukurtą pagal autobiografinį jo paties romaną „*Meilė trunka trejus metus*“ (*BTV, 23 d. 21.30*). Girdėjau, lietuviai mėgsta Beigbedero romanus ir žavisi gyvenimo būdu, kurį jis turėjo progos pademonstruoti ir Vilniuje. Pagrindinis filmo herojus žurnalistas Markas išitikinęs, kad meilė gali trukti tik trejus metus. Tikintiems, kad ji gali trukti amžinybę, – Andrejaus

Kravčenkos filmas „*Admirolas*“ (*BTV, 22 d. 21 val.*), pasakojantis admirolo Aleksandro Kolčiako ir Anos Timiriovos istoriją. Generolą 1920 m. sušaudė raudonieji, Timiriova patyrė kalėjimus, lagerius, skurdą ir neteisę. Gyvenimo pabaigoje ji konsultavo filmo „*Karas ir taika*“ kūrėjus – mokė aktorius aristokratiškų manierų ir etiketo.

Dar viena istorinė asmenybė, iluzionistas Harry Houdinis, tapo Gillian Armstrong 2007 m. filmo „*Miršanas numeris*“ (*BTV, 23 d. 21.30*) herojumi. 1926 m. gastroluodamas Anglijoje jis išmylėjo moterį mediumą. Filme vaidina geri aktoriai Catherine Zeta-Jones, Guy Pearce'as, Timothy Spallas.

Tiems, kurie jau pažiūrėjo lietuvišką meilės kisielių „*Laiškai Sofijai*“, patariu užmesti akį į Broniaus Talačkos 1986 m. kurtą televizijos filmą „*Žalčio žvilgsnis*“ (*LRT kultūra, 21 d. 20.40*) ir palyginti šių dviejų filmų (taip pat, žinoma, tautos) požiūrį į M.K. Čiurlionį, meną ir menininkus. Tik perspėju, kad diagnozė bus, švelniai tariant, įdomi.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai

Lietuvos dailė XVI–XIX a.

Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai

Paroda „Antoine Watteau ir prancūzų graviūros menas“

Radvilų rūmai

Vilniaus g. 24

Reginos Matuzonytės–Ingelevičienės tapybos paroda „Spalva ir linija išreikšti pojūčiai“

Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“ Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas

Taikomosios dailės muziejus

Arsenalo g. 3A

Silvestro Džiaukšto ir Galinos Petrovos paroda

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija

iki 22 d. – paroda „Vytauto Kasiulio Paryžius“ iš 2013 m. trijų parodų ciklo „Europos miestai“

Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenalas

Arsenalo g. 1

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje; Lietuvos liudies menas; Kryždirbystė

Paroda „Vaikystės metų kraštas“

Paroda „Žemaičių vyskupijos istorija“

iki 22 d. – Raimondo Urbakavičiaus fotoparoda „Atgimimo kronika 1987–1991 m.“

Kazio Varnelio namai–muziejus

Didžioji g. 26

K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Paroda „Rūdavos kautynės“

Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija

Paroda „Relikvijos ir relikvijoriai“

Paroda „Antepedijai“

Šiuolaikinio meno centras

Vokiečių g. 2

Paroda „Iliuzionistai. Apie scenografiją ir šiuolaikinį meną“

Paroda „Vasaros skaitiniai“. Rinkiniai kūriniai iš Cesio meno festivalio parodos

Modernaus meno centras

Literatų g. 8

Katarzynos Józefowicz (Lenkija) paroda

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJS

Parodų salės „Titanikas“

Maironio g. 3

iki 21 d. – komiksų paroda „Herojai“ (Shaltmira, Gerda Venčauskaitė, Miglė Anušauskaitė, Artūras Rožkovas, Kotryna Kurklietytė, Milda Karpavičiūtė, Paulė Bocullaitė, Akvilė Misevičiūtė)

Galerija „Akademija“

Pilies g. 44/2

iki 28 d. – Arvydo Martinaičio paroda „Spalvų zona“ Pauliaus Normanto paroda „Budos šviesa“

Tekstilės galerija „Artifex“

Gaono g. 1

iki 21 d. – Eglės Rakauskaitės (Rakės) personalinė paroda „Ne(j)vykę projektai“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinyš“

Dominikonų g. 15

Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liudies meno rinkiniai

Galerija „Kairė–dešinė“

Latako g. 3

iki 21 d. – Dianos Radavičiūtės kūrybos paroda „Oikumene“

Meno projektų erdvė „Malonioji 6“

Malonioji g. 6

nuo 20 d. – Mindaugo Navako paroda „Trys dalykai“

Galerija „Vartai“

Vilniaus g. 39

Paroda „Mylios valanda“

„Prospekto“ fotografijos galerija

Gedimino pr. 43

iki 28 d. – Algio Griškevičiaus fotografijų paroda „Iš mutantų gyvenimo“

Galerija „Aidas“

Trakų g. 13

nuo 20 d. – Valentino Antanavičiaus akvarelių paroda „XX/XX/XX“

„Vilniaus“ fotografijos galerija

Stiklių g. 4

iki 28 d. – konkurso „Debiutas‘12“ nugalėtojos Vilijos Visockienės fotografijų paroda „Sapnai“

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1/13

Zinaidos Irutės Dargienės paroda „Atėję iš sapnų. Aborigenai“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus

Pilies g. 40

iki 23 d. – šiaurinio budizmo religinės tapybos – ritininių piešinių thankų – paroda iš Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus Rytų meno kolekcijos

Šv. Jono gatvės galerija

Šv. Jono g. 11

Devintoji Baltijos medalių trienalė

Teatro, muzikos ir kino muziejus

Vilniaus g. 41

iki 27 d. – Jūratės Leikaitės jubiliejinė kūrybos paroda „Animacijos magija“

Galerija „Arka“

Aušros Vartų g. 7

Paroda „XXI amžiaus anatomija“

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1/13

iki 28 d. – Eimučio Markūno tapybos kūrinių paroda „Praėjimas. Durchgang. Tapyba“

Lietuvos dailininkų sąjungos parodų salė

Vokiečių g. 4 / 2

Stiklo menininkų paroda „Stiklo depozito sunaikinimas“ nuo 20 d. – paroda „Baltarusijos dailininkai Lietuvoje“

Galerija AV17

Aušros Vartų g. 17

Arek Wolski (Lenkija) kūrybos paroda „Apibrėžimo problema“

Vilniaus rotušė

Didžioji g. 31

iki 23 d. – Lilijos Puipienės ir Editos Rakauskaitės tapybos paroda

Galerija „Kunstkamera“

Ligoninės g. 4

iki 28 d. – Prano Gailiaus darbų paroda „Pradžios pradžia. Pranas Gailius“

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija

Šv. Jono g. 11

Ramūno Danisevičiaus fotografijų paroda „Mokykla su Meile“, skirta Lietuvos švietimo reformos pradininkės Meilės Lukšienės 100-ųjų gimimo metinių sukakčiai paminėti

Rašytojų klubas

K. Sirvydo g. 6

iki 23 d. – Eugenijaus Ališankos fotografijų paroda „Veidai ir akmenys / Peru signatūros“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39/6

iki 28 d. – paroda „Arvydas Baltrūnas ir jo mokiniai“ (iš ciklo „Mokytojas-mokinys“)

Pilies galerija

Pilies g. 12–2

iki 22 d. – Ugnės Žilytės grafikos paroda „Suvenyrai“ ir Arūno Žilio tapybos paroda „Skrendam“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

Gedimino pr. 51

Paroda, skirta paminėti leidyklos „Tyto alba“ dvidešimtmečiui

LMA Vrublevskių biblioteka

Žygimantų g. 1

Tarptautinė paroda „X a. senasis bulgariškas rankraštis „Codex Suprasliensis“ Bizantijos ir slavų santykių kontekste“ Paroda „Švietimo istorikei ir reformos iniciatorei Meilei Lukšienei – 100“

Lietuvos technikos biblioteka

Šv. Ignato 6

Aušros Čapskytės iliustracijų paroda „Ander-senas ir kiti, jį lydintys, asmenys“ Aušros Barysienės fotografijų paroda „Abipus“

Adomo Mickevičiaus biblioteka

Trakų g. 10

iki 28 d. – paroda „Tylūs atradimai“

KAUNAS

M. Žilinsko dailės galerija

Nepriklausomybės a. 12

Kauno bienalė „Unitektas“:

Patricios Piccinini (Australija) paroda „Nematoma saulė su mumis“, Gao Yuan (Taivanas) paroda „Naujoji epocha“, Monikos Žaltauskaitės-Grašienės ir Bronės Neverdauskienės paroda „Absoliuti lygybė“ Modrio Tenisono (Latvija), Armando Strazdo (Latvija), Vytauto Tumėno interaktyvus projektas „Laimos tinklas“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16

Kauno bienalė „Unitektas“:

Jaunujų menininkų paroda Linos Jonikės paroda „Reversinės trajektorijos“ Giedrės Kriaučionytės paroda „Suformatuota“ Severijos Inčirauskaitės-Kriaunevičienės paroda „Išardymai“ Kęstučio Grigaliūno interaktyvus projektas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus

V. Putvinskio g. 55

Paroda „Scenos egzotika“

Paroda „Tautų arenoje. Paryžius 1937“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus

V. Putvinskio g. 64

Kauno bienalė „Unitektas“:

Feliko Jakubausko „Kalbėjimas – sidabras...“ Zinaidos Vogelienės „Sidabrinis šnabždesys“

Maironio lietuvių literatūros muziejus

Rotušės a. 13

„Einu per pasaulį tartum per šventovę“ (Vinciu Mykolaičiui–Putinui – 120)

Keramikos muziejus

Rotušės a. 15

Simpoziumo „Mes – redukcija 2013“ paroda

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

Kauno bienalė „Unitektas“. „Tapiserijos Nova: Japonija – Lietuva“

Galerija „Kauno langas“

M. Valančiaus g. 5

Donato Gibo skulptūros

Galerija „Balta“

M. Valančiaus g. 21

Kauno bienalė „Unitektas“:

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Dvejus metus brandinta Kauno tekstilės bienalė išsprogo nesuskaičiuojama daugybe renginių. Apžiūrėję pagrindinę ir jaunųjų menininkų parodas, lydinčias ekspozicijas, nepraleiskite progos pamatyti žymios australų menininkės Patricijos Piccinini parodą „Nematoma saulė su mumis“ (M. Žilinsko galerija, 3 a.), kur kūniški mutantai lyg tikri šiaušia kūno plaukus. Išsamesnė bienalės programa *www.bienale.lt*

Muzika

Rugsėjo 28 d., šeštadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje sezoną pradeda Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, kviesdamas kartu paminėti Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kompozicijos katedros 80-metį. Programoje Eduardo Balsio, Osvaldo Balakausko partitūros, palikusios svarbų pėdsaką Lietuvos XX a. muzikinėje panoramoje, bei novatoriški Ramintos Šerkšnytės ir Ričardo Kabelio kūriniai, kuriuos atlieka žinomi Lietuvos muzikantai – smuikininkė Ingrida Armonaitė, pianistas Petras Geniušas ir Indrė Baikštytė bei svečias – Šveicarijoje reziduojantis trombonininkas Mike’as Svoboda.

Teatras

Rugsėjo 22 d. 12 val. Rusų dramos teatre įvyks spektaklio vaikams „Junas ir Sofus, arba Auksinis riteris“ premjera lietuvių kalba. Tai – „Auksiniu scenos kryžiumi“ pernai įvertinto spektaklio „Stebuklingoji kreidelė“ herojų nuotykių tęsinys.

Kinas

Jau prasidėjęs 10-asis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis (09.19–29 d., „Skalvija“ ir „Pasaka“) sudomins mėgstančius geras tikras istorijas. Siūlome nepraleisti Paweło Łozińskiego filmo „Tėvas ir sūnus“, kurį 23 d. 19 val. „Skalvijoje“ pristatys pats režisierius, restauruotos lietuvių dokumentikos programos ir filmo apie neseniai išėjusį kūrėją „Aleksejus Germanas: sunku būti Dievu“.

Jolantos Šmidtienės „Ugnies šokis“ (bendra-darbiaujant su Kauno soko teatru „Aura“) Jūratės Petruškevičienės „Humana: laimingas pusvalandis“

Galerija „Aukso pjūvis“

K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53

Rūtos Bartkevičiūtės objektas „Miestas X“ Aušros Barzdukaitės-Vaitkūnienės tapybos paroda „Naktis ir diena“ Laimos Oržekauskienės ir Vlado Oržekausko kūrybos paroda iš ciklo „Duetai“ Almyros Weigel (Vokietija) autorinių papuošalų paroda „Krantas“

Kauno menininkų namai

V. Putvinskio g. 56

Vaidos Kunigėlytės akvarelės darbų paroda „Egėszsėgėre“ iki 28 d. – Kauno bienalė „Unitektas“. Aušros Kleizaitės paroda „Some things are closer than they appear“

VDU menų galerija „101“

Laisvės al. 53

Kauno bienalė „Unitektas“. Karinos Bisch (Prancūzija) paroda „Liudininkas“

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33

Paroda „Sveika, jūra!“ (marinistiniai peizažai XVII–XX a. tapyboje iš Lietuvos dailės ir Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejų rinkinių)

„Nuo baroko iki secesijos“ (Europos meno stiliai XVIII–XIX a. taikomiosios dailės kūriniuose iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių) XVI–XIX a. Vakarų Europos meistrų grafika (iš Lietuvos dailės muziejaus rinkinių) Dionyzo Varkalio kolekcija (iš Lietuvos dailės muziejaus Klaipėdos krašto XIX–XX a. pr. taikomosios dailės rinkinio) Augustino Virgilijaus Burbos jubiliejinė grafikos paroda „Kalbėjimas. Balta ir juoda“

KKKC parodų rūmai

Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2

iki 29 d. – paroda „Vaizdų archyvai“ Arvydo Stubros paroda „Kasdienybės šviesa“ Kaligrafijos ir rašto meno paroda „Kaligrafija&naujosios.medijos“

Baroti galerija

Aukštoji g. 3/3a

Knygos meno paroda „Knyga kitaip“

Klaipėdos galerija

Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4

Onos Šimaitytės-Račkauskienės grafikos paroda „Anksčiau – dabar“

„Herkaus galerija“

Herkaus Manto g. 22

Tapytojų grupės „Individualistai“ paroda

Galerija „si:said“

Galinio Pylimo g. 28

Andriaus Ermino paroda „Žmogiškasis faktorius. Dėžė“

I. Simonaitytės biblioteka

Herkaus Manto g. 25

Paroda „Moravijos kolekcijos“

ŠIAULIAI

„Laiptų galerija“

Žemaitės g. 83

nuo 20 d. – Ričardo Garbačiausko tapybos paroda „Siluetai“

Šiaulių universiteto dailės galerija

Vilniaus g. 141

nuo 20 d. – Vaidoto Janulio objektų ir fotografijų paroda „Sausas mirijimas“

Šiaurės Lietuvos kolegija

Tilžės g. 22

Sauliaus Jankausko fotografijų paroda „Šiauliai“

PANEVĖŽYS

Dailės galerija

Respublikos g. 3

iki 29 d. – Henriko Orakausko skulptūrų ir piešinių paroda „Flirtas su nuodėme“

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis operos ir baletto teatras

20 d. 18.30 – „TRISTANAS IR IZOLDA“ (pagal R. Wagnerio muz.). Libreto autoriai K. Pastoras, C. Alphenaar. Choreogr. – K. Pastoras (Lenkija). Muzikinis vad. ir dir. – M. Pitrėnas. Dir. – M. Barkauskas
21 d. 18.30 – J.F. Halėvy „ŽYDĖ“. Dir. – M. Staškus

22 d. 12 val. – K. Chačaturiano „ČIPOLINAS“ Dir. – A. Šulčys
25 d. 18.30 – P. Čaikovskio „GULBIŲ EŽERAS“. Dir. – R. Šervenikas
27 d. 18.30 – „BARBORA RADVILAITĖ“ (pagal S. Vainiūno, A. Malcio, H.M. Góreckio ir kt. muziką). Dir. – R. Šervenikas
28 d. 18.30 – „ŽYDRASIS DUNOJUS“. Dir. – M. Staškus

Nacionalinis dramos teatras
Didžioji salė
20, 21, 26 d. 18.30 – PREMJERA! T. Stobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
22 d. 18.30 – P. Markso, W. Markso „VISKUO KALTAS TEATRAS“. Rež. – P. Gaidys (Klaipėdos dramos teatro spektaklis)
24, 25 d. 18 val. – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas (Nacionalinis Kauno dramos teatras)
27 d. 17 val. – Euripido „BAKCHANTĖS“. Rež. – G. Varnas
28 d. 17 val., 29 d. 18.30 – Dante’s Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius
Mažoji salė
21 d. 18.30 – tarptautinė diskusija „KAIP MENAS PADEDA SUVOKTI HOLOKAUSTĄ?“
22 d. 16 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. – S. Rubinovas (Kauno kamerinis teatras)
28 d. 14 val. – E. Palmetshoferio „HAMLETAS MIRĖ. GRAVITACIJOS NĖRA“. Rež. – P. Ignatavičius

Vilniaus mažasis teatras
20 d. 18.30 – F. Bordono „PASKUTINIAI MĖNESIAI“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys
22 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir rež. – G. Latvėnaitė
24 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MADAGASKARAS“. Rež. statytojas – R. Tuminas, rež. – A. Dapšys
25 d. 18 val., 26 d. 20.30 – „KITAS KAMPAS“ (VŠ) „Sąmoningas žmogus“)
27 d. 18.30 – I. Margalit „TRIO (J. Bramso, R. Šumano ir K. Šumano meilės istorija)“. Rež. – P. Galambosas (Vengrija)
28 d. 18.30 – M. Ivaškevičiaus „MISTRAS“. Rež. – R. Tuminas
29 d. 21 val. – PREMJERA! „MANO TĖVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių). Rež. – K. Bogomolovas (Rusija)

OKT/Vilniaus miesto teatras
26 d. 19 val. *Menų spaustuvėje* – „MIRANDA“ (pagal W. Shakespeare’ą). Rež. – O. Koršunovas
28 d. 19 val. *OKT studijoje* – M. Gorkio „DUGNE“. Rež. – O. Koršunovas

Valstybinis jaunimo teatras
27 d. 20 val. – Ch. Palahniuko „KOVOS KLUBAS“. Insc. aut. ir rež. – V. Bareikis

Rusų dramos teatras
20 d. 18.30 – F. Veberio „KVAILIŲ VAKARIENĖ“. Rež. – M. Poliščiuкас (Prancūzija)
22 d. 18.30 – A. Krogerus „IŠ MEILĖS MAN“. Rež. – A. Dilytė
22 d. 12 val. – PREMJERA! Z. Hoppo JUNAS IR SOFUS ARBA AUKSINIS RITERIS“. Rež. – O. Lapina
26 d. 18.30 – M. Poli „ŽYDRASIS ROJUS“. Rež. – M. Poliščiuкас (Prancūzija)
27 d. 19 val. – VIII tarptautinis folkloro festivalis „Pokrovskije kolokola“
28 d. 18.30 – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič-Golubeva
28 d. 12 val. – J. Ščiuckio „RAUDONKEPURAITĖ“. Rež. – J. Ščiuckis

Teatras „Lėlė“
Didžioji salė
21, 22 d. 12 val. – J. Mačiukevičiaus „BITĖ MAJA“ (V. Bonzelso knygos „Bitė Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. – V. Mazūras
28, 29 d. 12 val. – PREMJERA! E.T.A. Hofmano „SPRAGTUKAS“. Scenarijaus aut.,

rež. ir dail. – V. Mazūras, komp. – F. Latėnas
Mažoji salė
21 d. 14 val. – „RAUDONKUPURĖ“. Rež. ir dail. – V. Mazūras
22 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „COLUKE“. Rež. ir dail. – R. Driežis
28 d. 14 val. – „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠULINĖLUS“. Scen. aut. ir rež. – R. Driežis

Menų spaustuvė
20 d. 19 val. – C. Graužinio „VISKAS ARBA NIEKO“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
20 d. 18 val. – „TĖČIO PASAKA“. Rež. – A. Kirvela ir J. Tertelis
21 d. 19 val. – „ARABIŠKA NAKTIS“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
22 d. 12 val. – „LAI LAI LAI“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)
22 d. 19 val. – PREMJERA! „DAR VIENA MEILĖS STAIGMENA“. Rež. – C. Graužinis
25 d. 19 val. – PREMJERA! „DUO“. Choreogr. – A. Katinas, S. Töyrylä. Muzikos atlikimas – A. Strimaitis, E. Kasteckaitė
26 d. 16 val. – „Sirenų“ klubas pristato: diskusija „Praeities „Sirenų“ aidai“

Raganiukės teatras
21 d. 12 val. – PREMJERA! „RAGANIUKĖS NUOTYKIAI RAGANŲ PUOTOJE“
21 d. 16 val. – PREMJERA! Spektaklių serialas! „KARLSONASKERTA LAŽYBŲ“
22 d. 12 val. – „PRINCESĖ IR NYKŠTUKAS“

KAUNAS

Kauno dramos teatras
20 d. 18 val. *Ilgajoje salėje* – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas
21 d. 12 val. *Mažajoje scenoje* – A. Sunklodaitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jakimavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“). Rež. – A. Sunklodaitė
22 d. 15 val. *Ilgajoje salėje* – I. Paliulytės „LIUDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė
22 d. 18 val. *Mažoje scenoje* – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIO PJŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas
Tarptautinis šokio festivalis „Aura 23“
20 d. 18.30 *Didžiojoje scenoje* – „KALBANTI GALVA“. Choreogr. – S. Cumming, L. Baio (Austrija)
20 d. 20 val. *Rūtos salėje* – „ROGONOU MAAME“. Choreogr. – P. Ibrahim, N. Kaolack (Nigeria); „ALONE“. Choreogr. – K.A. Odiaka (Senegalas, Dramblio Kaulo Krantas)
21 d. 18.30 *Rūtos salėje* – „CARESSE DU VENT“. Choreogr. – T.D. Agbetou (Benini, Vokietija)
21 d. 20 val. *Rūtos salėje* – „ALEEFF“. Choreogr. – T. Izeddiou (Marokas)
21 d. 22 val. *Didžiojoje scenoje* – „SUSIRASINĖJIMAI“. Choreogr. – K. Noël, N. Xaba (Malis, Haitis, Pietų Afrika)

25 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – PREM-JERA! T. Stobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Rež. – Y. Ross
26 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – I. Turgenevo „MĖNUO KAIME“. Rež. – V. Tertelis
27 d. 18 val., 28 d. 15 val. *Didžiojoje scenoje* – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas

Kauno kamerinis teatras
20 d. 22 val. – tarptautinis šokio festivalis „Aura’23“. „MELANCHOLIJSO DĖŽUTĖ“. Choreogr. – J. Wieland (šokio teatras „Aura“)
25 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTUA IR PANTAGRIUELIS“. Rež. – S. Rubinovas

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
21 d. 18.30 *Teatro kolonų salėje* – tarptautinis menų projektas „ūros mūzos“

ŠIAULIAI

Šiaulių dramos teatras
22 d. 18 val. – PREMJERA! M. Pagnolio

„DUONKEPIO ŽMONA“. Rež. – A. Lebeliūnas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – VIII tarptautinio folkloro festivalio „Pokrovskije kolokola“ koncertas. Lietuvos kamerinis orkestras, rusų folkloro ansambliai „Arinuška“, „Sviato“, „Traikotka“, perkusininkų grupė „Hand Voices“ (meno vad. – T. Kulikauskas), S. Klevenskis (tradiciniai pučiamieji instrumentai), J. Morozova (fortepijonas), J. Bieliauskienė (fortepijonas), I. Kramarevas (trimitas), T. Botyrius (saksofonas), A. Chalikovas (gitarą). Dir. – R. Šervenikas
26 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – simfoninės muzikos sezono pradžios koncertas. Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Kompozicijos katedros 80-mečiui. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai I. Armonaitė (smuikas), I. Baikštytė (fortepijonas), P. Geniušas (fortepijonas), M. Svoboda (trombonas). Dir. – J. Domarkas. Programoje E. Balsio, R. Šerkšnųtės, O. Balakausko, R. Kabelio kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
22 d. 18 val. *Druskininkuose, „Grand SPA Lietuva“ salėje „Nemunas“*, – festivalio „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“ pabaigos koncertas. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. – S. Krylovas). Solistai G. Pečkutė (sopranas), M. Zimkus (tenoras). Dir. – M. Barkauskas
26 d. 18 val. *Vilniaus rotušėje* – muzikologo V. Juodpusio jubiliejui skirtos knygos „Tai buvo... Muzikinės kultūros atspindžiai, 2“ sutiktuvės

VILNIUS

Kongresų rūmai

21 d. 17 val. *Kauno filharmonijoje*, 22 d. 19 val. *Vilniaus kongresų rūmuose* – simfoninis koncertas „Lietuva brangi“. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Kauno valstybinis choras (vad. – P. Bingelis), R. Bagdzevičius (aktorius). Dir. – G. Rinkevičius. Programoje M.K. Čiurlionio kūriniai

Šv. Jonų bažnyčia

21 d. 18 val. – koncertas iš ciklo „Septyni vargonių muzikos šimtmečiai“. J.L. Krebso 300-osioms metinėms. V. Pinkevičius (vargonai). Programoje J.L. Krebso kūriniai
Šv. Kotrynos bažnyčia
20 d. 19 val. – A. Smilgevičiūtė ir „Skylė“
21 d. 19 val. – solinis G. Vaitkučės koncertas „Meeting Adele“ su styginių kvartetu

KAUNAS

Kauno menininkų namai

24 d. 18 val. – fortepijoninio dueto „Dvi Po Dvi“ koncertas „Kai nereikia žodžių...“. Atlieka pianistės E. Muntrimienė ir V. Gailiūtė

Vakarai

VILNIUS

Rašytojų klubas

24 d. 17.30 – O. Baliukonės poezijos vakaras: knygos „Onė Baliukonė. Eilėraščiai“ iš leidinių serijos „Poezijos pavasario laureatų bibliotekėlė“ (išleido Kauno meno kūrėjų asociacija ir leidykla „Naujasis lankas“) pristatymas. Renginys iš ciklo „Kūrybos atodangos“. Dalyvauja knygos sudarytoja, literatūrologė V. Daujotytė, aktorė B. Mar, violončelininkė R. Kalnėnaitė, pianistė J. Kaminskienė, poetas P. Palilionis, leidyklos „Naujasis lankas“ direktorius V. Zavadskis
26 d. 17.30 – rašytojo R. Šavelio autorinis vakaras su nauja knyga „Šiek tiek mėnesienos“. Vakare dalyvauja knygos autorius R. Šavelis, literatūros kritikas S. Lipskis, poetė A. Karosaitė, aktorius V. Radvilavičius. Vakarą veda literatūros kritikas V. Sventickas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA

5 dažniausios apgailestavimų priežastys mirštant : kaip išeinantieji permaino mūsų gyvenimus / Bronnie Ware ; [iš anglų k. vertė Tadas Jurevičius]. – Kaunas : Mijalba, 2013 (Vilnius : BALTO). – 223, [1] p. – Nugar. antr.: 5 dažniausios apgailestavimo priežastys mirštant. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-8050-62-2

Dulkių sauja : pasakėčios / Antanas Janonis ; [sudarytojas Ginas Žiemys ; dailininkė Agnė Patumysytė]. – Vilnius : Asveja, [2013]. – 591, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-738-51-0 (įr.)

Marčios : romanas / Joanna Trollope ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalytė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 260, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-1086-7 (įr.) : [24 Lt 72 ct]

Mirusiojo prisiminimai : vienos šeimos ezoterinė istorija / Lina Dumbliauskaitė. – Vilnius : Asveja, [2013]. – 358, [2] p. – Tiražas [100] egz. – ISBN 978-9955-738-50-3

Prarasti metai : romanas / Mary Higgins Clark ; iš anglų kalbos vertė Rima Rutkūnaitė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 281, [2] p. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-609-01-1030-0 (įr.) : [26 Lt 13 ct]

Prie vaikstės upės : Sūduvos regiono kūrėjų atminties ženklai, skirti rašytojo Vytauto Tamulaičio 100-mečiui / [parengė Šakių viešoji biblioteka]. – Šakiai : [Šakių rajono savivaldybės viešoji biblioteka], 2013 ([Marijampolė] : „TeleSATpresa“ sp.). – 94, [2] p. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8069-02-0

Sielos krantai : [eilėraščiai] / Jóhann Hjilmarrson ; iš islandų kalbos vertė Rasa Ruseckienė ; [ilustracijos: Živilė Jackūnaitė-Šantarienė]. – Vilnius : Homo liber, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 93, [2] p. : iliustr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-446-055-5 (įr.) : [13 Lt 8 ct]

Vingiuotas gyvenimo kelias : [eilėraščiai] / Algirdas Liudas Ivanauskas. – [Kėdainiai : Rinkos aikštė], 2013 (Kėdainiai : Rinkos aikštė). – 100 p. : iliustr., faks. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-9955-482-34-5

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Ant ledo atsirado rožė : poemėlės su moralais / Ramutė Skučaitė ; dailininkė Jūratė Račinskaitė. – Vilnius : Homo liber, 2013 (Vilnius : Standartų sp.). – 122, [2] p. : iliustr. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-446-058-6 (įr.) : [30 Lt 52 ct]

Auksinis paplūdimys / Rosie Banks ; iš anglų kalbos vertė Simona Kaziukonytė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Spauda). – 112, [6] p. : iliustr. – Ciklo „Paslaptinga karalystė“ 6-oji knyga. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1085-0 : [9 Lt 88 ct]

Berniukas mergaičių tualete : [apysaka] / Louis Sachar ; iš anglų kalbos vertė Virgilijus Čepličius. – Kaunas : Obuoliukas [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Krakov : Skleniarz). – 253, [2] p. – Tiražas [1800] egz. – ISBN 978-609-403-494-7

Burtų kalnas / Rosie Banks ; iš anglų kalbos vertė Simona Kaziukonytė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Spauda). – 113, [6] p. : iliustr. – Ciklo „Paslaptinga karalystė“ 5-oji knyga. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-1089-8 : [9 Lt 88 ct]

Etruskai valgė druską : eilėraščiai vaikams / Tautvyda Marcinkevičiūtė ; dailininkė Ula Vaičiūnaitė. – Vilnius : Homo liber, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 43, [1] p. : iliustr. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-446-057-9 (įr.) : [16 Lt 35 ct]

Katinėlis Juodis : saldžių sapnų : pagal Rob Scotton kūrinius / [Natalie Engel] ; iš anglų kalbos vertė Viktorija Labuckienė ; [vidinės iliustracijos: Robert Eberz]. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 31, [2] p. : iliustr. – (AŠ skaitau! ; 1 [i.e. 2]). – Aut. nurodyta priešantr. p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-441-137-3 (įr.)

Liepsnos : romanas / Kathryn Lasky ; iš anglų kalbos vertė Nomedą Berkuvienė. – Kaunas : Obuoliukas [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2013] (Kaunas : Spindulio sp.). – 301, [2] p. : iliustr., žml. – (Pelėdų karalystės sargai ; kn. 6). – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-523-4

Mano tėtis skrajūnas : [apysaka] / David Almond ; iš anglų kalbos vertė Tomas Einoris ; iliustravo Polly Dunbar. – Vilnius : Nieko rimto, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 105, [7] p. : iliustr. – (H.Ch. Anderseno medalis). – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-441-150-2 (įr.)

Medžiotojas : [romanas] / L.J. Smith ; iš anglų kalbos vertė Viktorija Labuckienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Petro ofsetas). – 204, [2] p. – Ciklo „Pavojingas žaidimas“ 1-oji knyga. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1088-1 (įr.) : [23 Lt 31 ct]

Nevykėlio dienoraštis : [apysaka] / Jeff Kinney ; [iš anglų kalbos vertė Rolanda Strumilienė ; iliustracijas piešė Jeff Kinney]. – [Vilnius] : Presvika, [2008]- – (įr.)

[Kn. 8]: Rašyk ir tu. – [2013] (Vilnius : Standartų sp.). – 135, [53] p., [16] iliustr. lap. : iliustr. – Dalis puslapių skirta pildymui. – Tiražas 4500 egz. – ISBN 978-9955-22-669-7 : [15 Lt 26 ct]

Pasakos / Beatrix Potter ; iš anglų kalbos vertė Viltaras Alksnėnas. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Spausd. Kinijoje). – 91, [2] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0958-8 (įr.)

Pasakos apie fėjas ir karalaites / [iš lenkų kalbos vertė Beata Juknevičiūtė ; iliustravo Gian Luca Oliveri]. – [Vilnius] : Presvika, [2013] (Spausd. Kinijoje). – [90] p., jsk. virš. : iliustr. – Tiražas [3000] egz. – ISBN 978-9955-22-660-4 (įr.)

Siaubų autobusas : [apysaka] / Paul van Loon ; iš nyderlandų kalbos vertė Antanas Gailius ; iliustravo Hugo van Look. – Vilnius : Nieko rimto, 2012- – (įr.)

[Kn.] 3. – 2013 (Vilnius : BALTO print). – 259, [4] p. : iliustr. – Tiražas 2500 egz. – ISBN 978-609-441-153-3

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Džesmina“

Savaitės filmai

Džesmina ****

Naujojo Woody Alleno filmo herojė Džesmina (Cate Blanchett) prapratė patogiajai gyventi šalia vyro verslininko. Jos pasaulis buvo prabangios rezidencijos ir limuzinai, vakaricėnės ištaiginguose Niujorko restoranuose ir pirkiniai butikuose. Bet vyras (Alec Baldwin) už finansines machinacijas atsidūrė kalėjime, bankai užblokavo sąskaitas ir Džesminos gyvenimas pasikeitė neatpažįstamai. Kad išvengtų nemalonių susitikimų su Niujorko elitu, Džesmina persikelia į San Franciską ir laikinai apsigyvena pas seserį Džindžer (Sally Hawkins). Netrukus ji pradeda konfliktuoti su sesers sužadėtiniu Čiliu (Bobby Cannavale) ir nusprendžia rasti sau ir seseriai gerus partnerius. Allenas akivaizdžiai perfrazuoja ne tik pastaraisiais krizės metais subliūskusias finansinių aferistų istorijas, bet ir Tennesy Williams „Geismų tramvajaus“ siužetą. Tik laikai neatpažįstamai pasikeitė, o kartu su jais ir geismai, ir dramų veikėjai (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Jobs ***

Steve'as Jobsas buvo ekscentrikas, maištininkas, kartais beprotis. Jis visada galvojo, kad žino geriau už kitus ir niekad neklysta. Iš pat pradžių Jobsas žinojo, ko siekia, ir sugebėjo už tai pakovoti. Jis buvo nelengvas verslo ir gyvenimo partneris. Įmonę Jobsas įkūrė garaže, bet po kelerių metų tapo milijonieriumi. Tačiau netrukus prarado „Apple“. Tik net ir situacijoje, kuri kitiems atrodė beviltiška, jis rado jėgų vėl pakilti ir paversti įmonę galingiausia pasaulyje imperija. Jobsui pavydėjo vyrai, jį mylėjo moterys. Jis buvo vizionierius. Joshua Michaelo Sterno pasakojime apie Jobsą, kuris vieniems pasirodys pernelyg paprastas, kitiems – tiesiog neteisingas, vaidina Ashtonas Kutcheris, Dermotas Mulroncy, Joshas Gadas, Lukas Haas, Matthew Modine'as, J.K. Simmonsas, Lesley Ann Warren, Ronas Eldardas (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Labas, mes Mileriai ***

Apvogtas smulkus marihuanos prekeivis Deividas (Jason Sudeikis) turi išpirkti kaltę savo tiekėjui Bredui (Ed Helms) ir išsaugoti gyvybę, atveždamas iš Meksikos didelę narkotikų partiją. Norėdamas kuo geriau užmaskuoti savo „misiją“, Deividas sugalvoja šeimos išvyką. Deivido šeima tampa kaimynai: ciniška striptizo šokėja Rouz (Jennifer Aniston), nesugebėjęs Deivido klientu tapti (nes šis principingai neparduoda kvaišalų vaikams) vaikinukas Kenis (Will Poulter) ir gudri, gerai gatvės gyvenimą pažįstanti paauglė Keisė (Emma Roberts). Ši Rawsono Marshallo Thurbio komedija turėtų sužavėti įvairių pagirių Las Vegase ir kitokio nelaibi politiška korektiško humoro gerbėjus (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Šeima ****

Kartą tykioje Normandijos miestelio gatvėje apsigyveno rašytojas Bleikas su savo šeima ir šuniu Malavita. Tada ir pasibaigė amžius trukęs ramus miestelio gyvenimas. Vis dėlto niekas negalėjo įsivaizduoti, kad ponas Bleikas iš tikrųjų buvęs mafijos vadeiva, kurį saugo liudininkų apsaugos programa. Visa šeima stengiasi prisitaikyti prie naujų gyvenimo sąlygų, tik kas atsakys į klausimus, kodėl sudegė parduotuvė, kuo rizikuoja lėtas santechnikas ir kas guli mielo vaikinuko krepšyje? Luco Bessono komedijoje vaidina Robertas De Niro, Michelle Pfeiffer, Tommy Lee Jonesas, Jimmy Palumbo, Stanas Carpas, Dianna Agron, Johnas D'Leo, Paulas Borg-hese (Prancūzija, JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Ženk pirmąjį žingsnį **

Pasakojimas apie du šokėjus, kurie užaugo skirtingomis sąlygomis, bet susitiko Niujorke ir pradėjo kartu dirbti klube. Kai jie išmilylėjo, istorija pradėjo panėšėti į Romeo ir Džuljetos. Vis dėlto šokiai filme svarbiausia. Gražius, jaunas ir gabius filmo personažus vaidina Dereckas Hough, BoA, Wesley's Jonathanas, Will Yun Lee, Miki Ishikawa, Izabella Miko (rež. Duane Adler, JAV, P. Korėja). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

20–25 d. – Sparnai (3D, JAV) – 12, 14.45, 17.30, 20.15; 26 d. – 12, 14.45, 17.30 (lietuvių k.); 20, 21, 23–26 d. – 11.45, 21.30; 22 d. – 21.30
20–26 d. – Sparnai (3D, JAV) – 11, 13.30, 16 val.
20, 23–26 d. – Jobs (JAV) – 14.30, 19, 21.50; 21, 22 d. – 11.30, 14.30, 19, 21.50
20–26 d. – Kaliniai (JAV) – 14.15, 17.30, 18.15, 21.30
24 d. – Laiko tiltas (JAV) – 19 val.
24 d. – Bėgančios kortos (JAV) – 21.50
26 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 20 val.
20, 23–26 d. – Džesmina (JAV) – 14.15, 16.45, 19.15, 21.45; 21, 22 d. – 11.45, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45
20–25 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 13.15, 15.45, 18.30, 21.15; 26 d. – 13.15, 15.45
20–23, 25, 26 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 12.15, 15, 18, 21 val.; 24 d. – 12.15, 15, 18 val.
20–26 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 17, 19.30, 22 val.
Ženk pirmąjį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 11.15, 16.15, 21.15
20, 23–26 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 13.45, 16.15; 21, 22 d. – 11.15, 13.45, 16.15
20, 23–26 d. – Monstrų universitetas (JAV) – 14.30; 21, 22 d. – 12, 14.30
20–26 d. – Smurfai 2 (3D, JAV) – 11.30, 16.30
Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 17.45, 20.30
20–23 d. – Palikti Aliaskoje (JAV) – 13.45, 18.45; 24 d. – 13.45
20–26 d. – Bjaurusis aš 2 (3D, JAV) – 14 val. Išvarymas (JAV) – 20.45
Eliziejus (JAV) – 19 val.
22 d. – Mike Pūkuotukas (JAV) – 11 val.

Forum Cinemas Akropolis

20–26 d. – Sparnai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 15, 17.45
Sparnai (3D, JAV) – 10.30, 13.30, 16 val.
Jobs (JAV) – 12.45, 18.30, 20.30
Kaliniai (JAV) – 15.30, 19, 21.20
Šeima (JAV, Prancūzija) – 14, 21.50
Ženk pirmąjį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 10.45, 19.15
Labas, mes Mileriai (JAV) – 15.45, 20.45
Monstrų universitetas (3D, JAV) – 13.15
Monstrų universitetas (JAV) – 16.30
21, 22 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 11.30
20–26 d. – Smurfai 2 (3D, JAV) – 11 val.
Džesmina (JAV) – 18.15
Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 21.40
22 d. – Šrekas. Ilgai ir laimingai (JAV) – 10.30

„Skalvijos“ kino centras

10-asis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
Konkursinė programa
20 d. – Bulvių respublika (Estija) – 16.40
20 d. – Dokumentininkas (Latvija) – 16.40
21 d. – Maat (rež. R. Lileikis) – 14.30
21 d. – Rusai Varnų saloje (Estija) – 14.30
22 d. – Alyvų kalno žiedai (Estija) – 14.30
22 d. – Tėvas (rež. M. Sargsyan) – 14.30
23 d. – Amžinas kalendorius (Latvija) – 16.40
23 d. – Marinos namai (rež. D. Rust) – 16.40
24 d. – Ne mano žemė (Estija) – 16.40
24 d. – Pokalbiai rimtomis temomis (rež. G. Beinoriūtė) – 16.40
25 d. – Paskutinės šventovės metraščiai (Latvija) – 16.30
25 d. – Igruški (rež. L. Lužytė) – 16.30

Pagrindinė programa

20 d. – Premjera! Vakar bus ryto (rež. ir scen. aut. J. Lapinskaitė) – 19 val.
21 d. – Testamentas (Danija) – 19.10
22 d. – Klajoklių žiema (Šveicarija) – 19.10;
23 d. – 14.50
22 d. – Čiopotulas gatvė (JAV) – 21 val.
23 d. – Tėvas ir sūnus (Lenkija) – 19 val.
23 d. – Nuostabūs siautulingasis Timotėjaus cirkas (Čilė, Argentina) – 21 val.
25 d. – Išpera suokia saldžiausiai (Danija, Kanada, švedija) – 21.15
VDFF specialioji programa „Tas beprotiškas beprotiškas pasaulis“
20 d. – Mocartas ir kitos manijos (Švedija) – 20.20
20 d. – Paskutinieji Juodosios jūros piratai (Bulgarija) – 21.30
21 d. – Nesugautamieji. Rožinių panterų istorija (D. Britanija, JAV, Serbija ir Juodkalnija) – 21 val.
24 d. – Dviejų pamišimas (Vengrija, D. Britanija) – 20.30
VDFF programa „Senoji dokumentika naujai“
21 d. – I programa: Senis ir žemė (rež. R. Verba); Kelionė ūkų lankomis (rež. H. Šablevičius); Šimtamečių godos (rež. R. Verba); Laikas eina per miestą (rež. A. Grikevičius) – 17 val.
22 d. – II programa: Neregijų žemė (rež. A. Stonys); Dešimt minučių prieš Ikaro skrydį (rež. A. Matelis); Juoda dėžė (rež. A. Maccina) – 17 val.
L.R. Helmricho filmų retrospektyva
24 d. – Judantys objektai (Olandija) – 19 val.;
26 d. – 22.10
25 d. – Saulė aukštybėse (Olandija, Indonezija) – 19 val.
26 d. – Mėnulio pavidalas (Olandija) – 17 val.
26 d. – Specialūs seansas. Antonas čia, šalia (Rusija) – 19 val.

Pasaka
Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
20 d. – Nuostabūs siautulingasis Timotėjaus cirkas (Čilė, Argentina) – 19 val.
21 d. – Išsinuomok šeimą (Danija) – 20.15
21 d. – Vyriškumas (JAV) – 21.45
22 d. – Mocartas ir kitos manijos (Švedija) – 17 val.
22 d. – Paskutinieji Juodosios jūros piratai (Bulgarija) – 19 val.
23 d. – Judantys objektai (Olandija) – 19 val.
24 d. – Tėvas ir sūnus (Lenkija) – 19 val.
25 d. – Dviejų pamišimas (Vengrija, D. Britanija) – 19.15
26 d. – Saulė aukštybėse (Olandija, Indonezija) – 19 val.
20 d. – Džesmina (JAV) – 17 val.; 21 d. – 14 val.; 22 d. – 21 val.; 23, 24 d. – 20.30;
25 d. – 21.30; 26 d. – 19.45
20 d. – Jobs (JAV) – 21 val.; 22 d. – 14.30;
24 d. – 16.30; 26 d. – 17.15
20 d. – Samsara (JAV) – 16.30; 22 d. – 16.15;
23 d. – 17 val.
20 d. – Teresės nuodėmė (Prancūzija) – 18.30;
22 d. – 14 val.; 23 d. – 19.15; 24 d. – 20 val.;
25 d. – 17 val.; 26 d. – 21 val.
20 d. – Vienišas klajūnas (JAV) – 20.45; 22 d. – 20.30; 23 d. – 21.45; 24 d. – 17 val.
20 d. – Magiškas Paryžius 3 (Prancūzija) – 17.30; 22 d. – 16.30; 23, 24, 25, 26 d. – 17.30
20 d. – Ranka rankon (Prancūzija) – 21.30;
21 d. – 22 val.; 23, 26 d. – 19.30
21 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 20.30; 26 d. – 21.45
22 d. – Aš tokia susijaudinusi (Ispanija) – 18.15; 25 d. – 21.15; 26 d. – 17 val.
22 d. – Violeta ir Deizi (JAV) – 18.30

22 d. – Optimisto istorija (JAV) – 20.45;
24, 26 d. – 21.30
23 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 16.30
23 d. – 7 dienos Havanoje (Prancūzija, Ispanija) – 21.30; 25 d. – 21.45
24 d. – Nuodėminga aistra (Vokietija, Prancūzija, JAV) – 19.30
25 d. – Gėlėti sapnai (Prancūzija) – 16.30
25 d. – Kino kadras (nemokamas) 19 val.
25 d. – Elitinis jaunimas (JAV) – 19.30

Ozo kino salė

20, 26 d. – Samsara (JAV) – 17 val.; 28 d. – 15 val.
25 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 18 val.
21 d. – Elitinis jaunimas (D. Britanija, JAV) – 17 val.; 24 d. – 18 val.
20, 26 d. – Igruški (rež. L. Lužytė) – 18.45;
21, 25, 27 d. – 16 val.; 24, 28 d. – 17 val.
20, 24, 26 d. – Tėvas (rež. M. Sargsyanas) – 16 val.; 21, 27 d. – 18.45; 25 d. – 17 val.;
28 d. – 14 val.
27 d. – Palikti Aliaskoje (JAV) – 17 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

20–26 d. – Sparnai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 15, 17.45, 20.15; Sparnai (3D, JAV) – 11.15, 13.45, 16.15
20, 21 d. – Jobs (JAV) – 14.15, 18.45, 21, 23 val.; 22–26 d. – 14.15, 18.45, 21 val.
20, 21 d. – Kaliniai (JAV) – 17, 20, 21.30, 22.45; 22–26 d. – 17, 20, 21.30
25 d. – Laiko tiltas (JAV) – 19.15
25 d. – Bėgančios kortos (JAV) – 20.30
20, 21 d. – Šeima (JAV, Prancūzija) – 11.30, 18, 21.45, 23.35; 22–26 d. – 11.30, 18, 21.45
20–26 d. – Monstrų universitetas (3D, JAV) – 10.45, 13.15, 15.45, 18.15;
Monstrų universitetas (3D, JAV) – 11.45
20–24, 26 d. – Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 14, 20.30; 26 d. – 14 val.
20–26 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 10.30, 13.30, 20, 22–26 d. – Smurfai 2 (JAV) – 12.45;
21 d. – 11, 12.45
20–26 d. – Ženk pirmąjį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 16, 18.30; Labas, mes Mileriai (JAV) – 16.45, 21.15
20, 23–26 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 11, 15.15; 21, 22 d. – 15.15
20, 21 d. – Išvarymas (JAV) – 23.15
21, 22 d. – Palikti Aliaskoje (JAV) – 23.45
20–24, 26 d. – Džesmina (JAV) – 19.15
22 d. – Alisa Stebuklų šalyje (JAV) – 10.30

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

20–26 d. – Sparnai (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 15, 17.45, 20.30
Sparnai (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15
Jobs (JAV) – 12.45, 15.30, 18.30, 21.15
Kaliniai (JAV) – 14, 18.15, 21.30
26 d. – Laiko tiltas (JAV) – 19 val.
26 d. – Bėgančios kortos (JAV) – 21.45
20–26 d. – Labas, mes Mileriai (JAV) – 11.30, 19.30, 22 val.
Monstrų universitetas (3D, JAV) – 10.45, 13.15, 15.45
Šeima (JAV, Prancūzija) – 18.45, 21.15
20–25 d. – Ženk pirmąjį žingsnį (P. Korėja, JAV) – 13.30, 19 val.; 26 d. – 13.30
20–26 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 16 val.
20–25 d. – Rydiko kronikos. Sugrįžimas (JAV) – 21.45
20–26 d. – Smurfai 2 (JAV) – 11 val. Išvarymas (JAV) – 17 val.
21 d. – Bjaurusis aš 2 (JAV) – 10.30
22 d. – Mano mama dinosaure (JAV) – 10.30

Redaktorė – Monika Krikštopaitė
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išleina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.
El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz.
Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė
Remia LR Kultūros rėmimo fondas,
Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

